Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

היינט 8 זייטען.

פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

Nr. 135/16135 | Łódź, Wtorek 11 czerwca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, ג סיון תרפ"ט | Nr. 135 16135

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

ארייגצוטרעטען אין דער יודישער אגענץ

האט בעשלאסען די וועלט-קאנפערענץ פון די ראדיקאלע ציוניסטען אין ווארשא

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט אין אָווענד איז אויף דער וועלט־קאָנפערענץ פון די ראַדיקאַלע ציוניסטען פאַר געקומען די אָפּשטימונג וועגען דער בעציהונג צו דער אַגענץ. מיט 51 שטימען נעגען 9 איז אָנגענומען געוואָרען דער בעשלוס אַנטיילצונעמען אין דער יודישער אַגענץ און זייענדיג אינוועניג שטרעבען דורכצופיהרען די פּאָסטולאַטען פון די ראַדיקאַלע ציוניסטען.

אין די קרייזען פון די וואָס פיהרען איצט די רע־גירונג. דער מאָטיוו פון דער דאָזיגער אָפּאָזיציע איז די מורא, צי אויב דאָס אריינלאָזען טראָצקי'ן קיין ענגלאַנד וועט נישט ווירקען שלעכט אויף

דער איינשטעלונג פון די בעציהונגען צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען און צי וועט עס נישט געבען אין די הענד פון דער קאָנסערוואַטיווער אָפּאָזיציע אַ פּאָפּולערע אַנטי־קאָמוניסטישע טענה

אינ'ם קאַמף געגען דער רעגירונג.

די דעציזיע פון דער לייבור־רעגירונג אין דער דאָזיגער פראַגע דאַרף מען אין די נאָהנט־סטע טעג נישט ערוואַרטען.

לעמבערגער עפּיסקאָפּאַט פאָדערט אויף די פּוילישע סטודענטען צו ליקווידירען דעם שטרייק

לעמבערג, 10. (טעלעפאָניש) די אַרציבּיס־קופּען טוואַרדאָווסקי, טעאָדאָראָוויטש און ליסאָווסקי האָבען אַרויסגעגעבען אַן עפענטליכען אויפרוף מיט זייערע אונטערשריפטען צו די פּוילישע סטודענטען מיט דער קאַטעגאָרישער אויפאָדערונג צו ליקווי־דירען דעם שטרייק. דער דאָזיגער אויפרוף בעצוועקט אַ פּנים צו שאַפען אַ בכבוד'יגען אַרויסגאַנג פון דער לאַגע פאַר די סטודענטען, וועלכע זעהען זיך געצוואונ־גען צו קאַפּיטולירען אויך אין דעם פּרט פון שטרייק, אַזוי ווי זיי האָבען גערעכטעט מיט אַ שנעלעם אויסרייד קאַפּיטולירט בנוגע די דעמאָנסטראַציעס.

דער אויפרוף פון די אַרציבּיסקופּען איז אָבער זעהר כאַראַקטעריסטיש ער איז צונויפגעשטעלט אין דער פאָרם פון אַ וענדונג צו דער פּוילישער יוגענד און איז נאָהם איז געזאָגט:

„דער צוטרוי, וואָס דו האָסט אונז אַרויסגע־וויזען, פּוילישע יוגענד, דער כבוד וואָס דו האָסט אונז אָפּגעגעבען, דיין גלויבען וואָס דו האָסט אַ־רויסגעוויזען בעת דער גרויסער פּראָצעסיע אין וועל־כער דו האָסט זיך אַזוי צאָהלרייך בעטייליגט, — דאָס אַלץ גיט אונז אַ גרונד, אַז מיר זאָלען זיך ווענדען צו דיר מיט אַן אויפרוף, זייענדיג איבער־צייגט, אַז דו וועסט אונז פאָלגען.

„מיר ווייסען, אַז אי די לעצטע געשעהענישען האָבען נישט געשפּילט קיין ראָליע קיין שום פּאַר־טייאישע מאָטיווען. מיר האָבען זיך איבערצייגט, מיר האָבען זיכערע בעווייזען און ערקלערונגען פון ערנסטע עדות, אַז גרוים איז געווען די בעליידיגונג פון די הייליגסטע קריסטליכע געפיהלען און אַז דאָס טאַקי איז געווען די סיבה פון די געשעהענישען.

„אויב עס זענען אַפילו אמת די קלאַגען, אַז אין דער אָדער אַנדערען פאַל האָסטו זיך גע־לאָזט מיטרייסען דורך דיין טעמפּעראַמענט און עמ־פּערונג וואָס האָט דיך געפיהרט צו אַבערוועגנס־ווערטע געשעהענישען, פונדעסטוועגען, — קינדער־ריג אייך, — זענען מיר איבערצייגט, אַז אַפילו אין אַזאַ פאַל האָט איהר די ערשטע חרטה געהאַט.

„מיר ווייסען, אַז איהר זאָרגט שטאַרק וועגען גורל פון געוויסע חברים, וואָס מיט אייערע אַרויס־טרעטונגען ווילט איהר זיי העלפען; מיר האָבען דאָס אַלץ גענומען אין בעטראַכט און טאַקי דער־פאַר, וואָס מיר שאַצען אָפּ דעם ווערט פון אייערע הערצער פאָדערען מיר היים פון אייך, איהר זאָלט אָבשטעלען דעם אַנגעהויבענעם שטרייק. מיר האַל־טען, אַז אַ פאַרלענגערונג פונ'ם שטרייק וועט ברענ־גען גרויסע שאָדענס פאַר דער יוגענד. מיר פאַר־שטעהען אייערע ערנסטע כוונות. אָבער מיר פאַר־לאַנגען פון אייך צו ערפילען אונזער אויפאָדערונג.

„מיר פון אונזער זייט וועלען אַלץ טון פאַר'ן גורל פון אייערע חברים. ווען אונזער אויפרוף וועט האָבען געווירקט, דאַן האַלטען מיר, אַז אונזער אינטערווענץ פאַר אייערע חברים וועט האָבען ער־פאָלג".

אונטערגעשריבען די אויבענדערמאָהנטע 3 אַרציבּיסקופּען.

*

צוליב'ן דאָזיגען בריף רעכענט מען, אַז דער סטודענטען־שטרייק זאָל ליקווידירט ווערען.

אָפיציעל וועט עס אַלזאָ הייסען, אַז די „פּאַט־ריאָטישע" און „פרום" געשטימטע סטודענטען פאַל־גען די גלחים, פאַקטיש וועט עס זיין אַ קאַפּיטולאַציע אַ דאַנק דער ענטשלאָסענער שטעלונג פון דער מאַכט און דער ערנסטער דראָהונג צו שליסען די הויכשולען, וואָס עס וואָלט געבראַכט דערצו, אַז די סטודענטען וואָלטען פערלוירען אַ יאָהר.

ענדעקישע סטודענטען לאָזען זיך וואוילגעהן

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספאָנדענט) אַרום 10 אין אָווענד האָט זיך אַ גרו־פּע סטודענטען פערזאַמעלט אויף פּלאַץ דאָמ־בראָווסקי פון דאָרט זענען זיי אַוועק אויף מאַרשאַל־קאָווסקאַ צו דער רעדאַקציע פון דער סאַנאַציע־צייטונג „קוריער פּאָראַני" און בעוואָרפען די רעדאַקציע מיט שטיינער אויסהאַקענדיג דאָרט אַלע שויבען.

ווען די פּאָליצ' יאיז אַהין אָנגעקומען, האָט זי שוין קיינעם נישט געטראָפען.

אוקראַינער פּאָבאָראָווצעס מאַכען אַ פּאָגראָם אין אַ יודיש שטעטעל

זאַלעשטשיקי, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָבען די אוקראַי־נער פּאָבאָראָווצעס אָנגעהויבען אין שטעטעל בעז־פּאַלען די יודען און אָנגעהויבען זיי צו שלאָגען, די יודען האָבען געשטעלט אַ ווידערשטאַנד. ס'איז גע־קומען צו ערנסטע צוזאַמענשטויסען בעת וועלכע פיל פון ביידע צדדים זענען געוואָרען פערוואונדעט און איין אוקראַינער דערהרגעט.

פּאָליציי האָט אַרעסטירט 8 יודען, פון וועלכע 4 זענען בּאַלד בעפרייט געוואָרען.

צי וועט טראָצקי בעקומען אַ וויזע קיין ענגלאַנד?

לאָנדאָן 10 (א.וו.) די ידיעה וועגען טראָצקיס דעפּעשע צו מאַקדאָנאַלד'ן מיט דער ביטע צו געבען איהם אַ וויזע קיין ענגלאַנד, האָט אין די היגע קרייזען אַרויסגערופען אַ שטאַרקע בעוועגונג. די קאָנסערוואַטיווע קרייזען האַלטען אַלע, אַז מען דאַרף נישט לאָזען אַריינפאָהרען קיין ענגלאַנד אַזעלכע עלעמענטען, וואָס קאָנען ווירקען אויף צו רעוואָלטירען די מאַסען אָדער קאָנען גורם זיין צו אומרוהען אין דער מלוכה. אַלס איינס וואָס פאַר אַ בעציהונג זיי האָבען צום הערשענדען רעזשים.

אַ געוויסע אָפּאָזיציע געגען אַריינלאָזען טראָצקי'ן קיין ענגלאַנד ווייזט זיך קענטיג אַרוים אויך

נייער קאַפע־רעסטאָראַן „PICCADILLY"
1 זאוואדזקא 1, טעל. 3-40
עמפּפעהלט צום זומער־סעזאָן
צו געשמאַקע מיטאָגען פון 3 זל. אַן
ווי אויך מילכיגע פריהשטיקען און אווענד־ברויטען.
דער לאָקאַל איז טעטיג ביז 2 אַ זייגער ביינאַכט. טעגליך פון 8 ביז 2 אַ זייגער ביינאַכט.
אויסגעצייכענטער אָרקעסטער.
בעמ.: ספּעציעל איינגעאָרדענטער זאַל אויף חתונות און בעלער.

צוקערניע „BRISTOL"
30 פּיעטריקאָווער 30, טעל. 25-91
עמפּפעהלט צום זומער־סעזאָן די אַלעמען גוט־בעקאַנטע
פריהשטיקען און אָווענד־ברויטען
פון 5 געגג נור 1.80 זל. מיט אכטונג
H. BERNHEIM, Łódź.
7851

דאַמען־פּאַלטענס
גאַבאַרדין, זיידענע, בערבערען
גומי־פּאַלטענס ווי אויך שוה־וואַרען
צו קאָנקורענץ־פּרייזען, עמפּפעהלט
„קרעדיטפּאַל"
לאָדז, פּיעטריקאָווער 70, פראָנט, 2. שט.
אויף ראַטעס און פאַר קאַסע.

זייט געזונד!
צוליב מיין אָבפאָהרען אויף קוראַציע, דריק איך דערמיט אויס מיין הערצליכסטען דאַנק דער פערוואַלטונג מיט דער פר' א. בענדער און ה' י. שטערן בראש, ווי אויך אַלע מיטגלידער פון פעראיין „לינת הצדק" פאַר זייער גרויסגע־וויזענער מסירת נפש אין דער צייט פון מיין שווערער קראַנקהייט. די חברים ל. וואלדמאן און ל. פאקענטרעגער פאַר זייער וואַכען ביי מיין קראַנקען בעט — אַ בעזונדערן יישר כח.
איך ווינש אַלעמען אַ וואַרימען „זייט געזונד".
אברהם קלייט, לייטער פון „לינת הצדק"

ZAGINIONE ZOSTAŁY paszport i książeczka wojskowa na imię Hersza Akermana, zam. w Grabieńcu, oraz świadectwo konia. Zwrócić takowe do Abrama Gutmana, Zachoonia 19.

היינט
היינט
4 נאָכמיטאָג — די ערעפנונג
פון ערשטקלאַסיגען קאַפע־הויז
א. ג.: „אטלאנטיק"
פּיעטריקאָווער 48, טעל. 11-62
גוטע בעהאַנדלונג :—: פּינקטליכע בעדינונג
לייטונג: פ. נייפעלד

לעבער
מאַשינאַלע
ווערען אָנגענומען
צו ביליגע פּרייזען
ג. נאָרדמאַן ציגעלן. 29

לעמבערגער וויצע-וואָיעוואָדע דימיסיע

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש). ווי מיר דער־וויסען זיך געהט דער לעמבערגער וויצע-וואָיעוואָדע פילעצקי אַראָפּ אין דימיסיע צוליב דעם, וואָס ער האָט נישט גענוג ענערגיש ליקווידירט די אונרוהען אין לעמבערג.

בכלל איז פיל אַלע אוניווערזיטעטס-שטעט היינט געווען פולשטענדיג רוהיג. דער שטרייק איז געענדיגט.

„פוילען, וואָס געהט“

ווי אַזוי סטפּיטשינסקי פערשטעהט די יודענפראַגע אין פוילען

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) היינט איז ערשינען דאָס בוך פון סטפּיטשינסקי אונטערן נאָמען „פוילען וואָס געהט“, סטפּיטשינסקי רעדט אויך אַרום די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, ער איז געגען אַנטיסעמיטיזם, וואָס שייך יודען זענען זיי שטאַרק פעראָרימט, אָבער אין קיין לאַנד האָבען יודען נישט אַזוי פיל רעכט ווי אין פוילען. יודען פאָדערען אין פוילען פריווילעגיעס.

יודישער דאָקטאָר אַנגאַזשירט אויף צו בעקעמפען די מאַלאַריע

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) דער יודישער דאָקטאָר אייגנשטיין איז דורך ענגלאַנד אַנגאַזשירט געוואָרען אויף די מאַלאַרישע אינזלען, כדי צו בעקעמפען די מאַלאַריע.

דער נייער פּרעלימינאַר בודזשעט ווערט צוגעגרייט אויף הערבסט

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש) אַלע נייע פינאַנץ־פּראָיעקטען פון דער רעגירונג ווערען צוגע־גרייט אויפ'ן חודש סעפּטעמבער. דעמאָלט וועט אויך צוגעגרייט ווערען דער פּרעלימינאַר־בודזשעט.

דער דראַנג נאָך א"י

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש) איז ציוניסטישען עמיגראַציע־אַמט אין ארץ־ישראל קומען אָן מאַסענווייז בקשות פון ארץ־ישראל אייגוואוינער וועגען אַראָפּברענגען זייערע קרובים פון חוץ־לארץ. אַזאַ דראַנג צו קומען אין לאַנד אַריין איז נישט נאָטירט געוואָרען, ביי קיין שום עליה.

ערלויבט אַריינצופיהרען די „צוקונפט“ קיין פוילען

וואַרשאַ, 10 (יט"א טעלעפאָניש) דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט ווידער ערלויבט אַריינצופיהרען קיין פוילען די יודישע צייטונג פון אַמעריקאַ „די צוקונפט“. די דאָזיגע צייטונג איז פערווערט אַריינצופיהרען קיין פוילען זייט'ן יאָהר 1921.

פערווערט מקבר צו זיין פאַר 48 שעה נאָך דער פטירה אין רוסלאַנד

מאָסקווע, 10 (יט"א טעלעגראַפיש) די סאָוועטישע מאַכט האָט בעשלאָסען איבערצונעהמען אַלע בית־עלמינס אין רוסלאַנד. די בעזונדערע קהלות טאָרען מעהר נישט האָבען קיין בעזונדער בית־עלמינס. דאָס קבורה־געלד מוז זיין ענטשפּרע־כענד צו די צאָהלונגס־מעגליכקייטען פון די פער־בליבענע קרובים. די נייע פעראָרדנונג ריהרט אָן אינדירעקט די יודישע רעליגיע, מחמת ס'איז פער־ווערט צו בעגראָבען אַ מת פאַר 48 שעה נאָכ'ן שטאַרבען.

אויפשטאנד אין פערסיען

צוליב די נייע אייראפּעאישע רעפאָרמען

קאָנסטאַנטינאָפּאָל, 10 (ספּ. טעל.) פון טעהעראַן ווערט געמאָלדען, אַז אין שיראס האָט אויסגעבראָכען אַן אויפשטאַנד געגען דער פערסישער רעגירונג.

1000 רעוואָלוציאָנערען האָבען בעזעצט שיראַס און סאַרוויטאַן.

די רעוואָלוציאָנערן זענען נישט איינשטימיג מיט דער פּאָליטיק פון ריצא כאַהן און פּראָטעס־טירען געגען איינפיהרען די אייראָפּעאישע קליי־דונג און די אַלגעמיינע מיליטער־פליכט.

די פערסישע רעגירונג האָט באַלד אַרויסגע־שיקט מיליטער־אָפּטיילונגען כדי דעם אויפשטאַנד צו אונטערדריקען.

„אליאַנס איזראַעליט“ פאַר די בעסאַראַבער יודען

פּאַריז, (י.ט.א.) די „אַליאַנס איזראַעליט“ (כל ישראל חברים) האָט פערעפענטליכט אַ ליסטע פון שפּענדער לטובת די הונגערליידענדע יודען אין בעסאַראַביען. די אַלגעמיינע סומע פון די נדבות בעטרעפט 333 טויזענד פראַנק. דערפון איז שוין 300 טויזענד איבערגעשיקט געוואָרען דעם צענטראַלען יודישען הילפס־קאָמיטעט אין קישינעוו.

בודזשעט פון דער יודישער קהלה אין בערלין

בערלין, (י.ט.א.) עס איז אָבגעשלאָסען געוואָרען דער בודזשעט־פּרעלימינאַר פון דער יודישער קהלה אין בערלין אין דער הויך פון איבער 11 מיליאָן מאַרק הכנסה און הוצאה. אין קהלה־ראַט האָט זיך אָנגעהויבען די געגנ ראַל־דעבאַטע איבער דעם בודזשעט פּרעלימינאַר.

שוועדישע לופט־רייזע קיין אַמעריקאַ

קאָפּענהאַגען, 10 (ספּ. טעל.) די שוועדישע לופט־פליהער אַהרענבערג און פלאָ־דראָ, וועלכע זענען געכטען אַרויסגעפלויגען אויף אַ טראַנסאַטלאַנטישען פלוג, האָבען געמוזט 11 אַ זייגער מיט 56 מינוטען ביינאַכט זיך אַראָפּלאָזען איבער'ן טייך סקאַרטאַראָס אויף די דרום־ברעגעס פון איסלאַנד.

די פליהער האָבען זיך געמוזט אַראָפּלאָזען, ווייל עס האָט זיך צובראָכען אַ גאַז־רעהר און ס'איז קאַליע געוואָרען דער מאָטאָר.

די לופט־פליהער האָבען אַרויסגעפאָדערט פון רעיקיאַוויקי 300 ליטער בענזין.

פון רעיקיאַוויקי האָט מען אַרויסגעשיקט אויפ'ן אָרט פונ'ם געשעהעניש אַן אינספּעקציע־דאַמפער, וועלכע דאַרף אָנקומען מיט הייך־מאַטער־יאַלען היינט בייטאָג. די לופט־פליהער האָבען בדעה היינט אין אָוועט פאָרצונעהמען דעם ווייטערען פליה קיין ניו־יאָרק.

לויה פון אַ געוועז. יודישען קאָנגרעסמאַן אין ניו־יאָרק

ניו־יאָרק (י.ט.א.) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 73 יאָהר דער געוו. קאָנגרעסמאַן און ריכטער פון ניו־יאָרקער מוניציפּאַליטעט־געריכט העברי גאָלדפאָגעל. דער פערשטאָרבענער איז געווען אַ מיטגליד פון קאָנגרעס פון 1901 ביז 1921 מיט אַ קורצען איבעררייס פון 3 יאָהר. גאָלדפאָגעל איז געווען פּרעזידענט פון דער קאָנ־גרעגאַציע „רודף שלום“ אין ניו־יאָרק.

די לויה פון פערשטאָרבענעם איז געווען זעהר אַן אימפּאָזאַנטע. עס האָבען זיך אין איהר בעטייליגט אַן ערך 4000 פערזאָן, צוו. אַנד. פיל בעקאַנטע ניו־יאָרקער פערזענליכקייטען, ווי קאָלאָנעל הערבערט לעהמאַן (וויצע־גובערנאַטאָר פון שטאַט ניו־יאָרק), דזשעמס וואָקער (ניו־יאָרקער שטאָט־פּרעזידענט) און אַנדערע. די טרויער־גאָטעס־דינסט האָט אָפּגעריכט דר. סטעפען וויין.

געוואַלט אַרויסרופען אַ באַהן־קאַטאַסטראָפע

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש) אויף דער ליניע וואַרשאַ—סקערנעוויץ ביי יאַקטאָראָוו האָט דער מאַשיניסט פון צוג נומער 261 בעמערקט ווי עט־ליכע מענשען מאַניפּולירען אויף די שינען. ער האָט דעריבער טאָרמאָזירט דעם צוג, אָבער מיטאַמאָל האָט ער דערפילט אַ שטאַרקען שטויס—דאָס איז דער לאָקאָמאָטיוו אָנגעפאָהרען אויף אַ שינע, וועלכע איז געלעגען אויף די רעלסען. די פּאָליציי אויך די באַהן־מאַכט האָט באַלד אָנגעהויבען אַן אויספאָרשונג. די פערברעכער האָבען זיך בעהאַלטען אין נאָהענטסטען וואַלד. דער וואַלד איז אַרומגערינגעלט געוואָרען דורך פּאָליציי וועלכע זוכט די פערברעכער.

דעם בעשעדיגטען לאָקאָמאָטיוו האָט מען אָפּגעשיקט קיין זשיראַדאָוו. די בעוועגונג איז איבערגעריסען געוואָרען אויף אַ שעה מיט אַ פערטל.

אויטאָ־קאַטאַסטראָפע ביי זאַמאָשטש

לובלין, 10 (טעלעפאָניש) נעכטען אַרום 6 אינדערפריה זענען די אָפיצירען פון זאַמאָש־טשער גאַרניזאָן מיט זייערע פרויען אין דער צאָל פון 16 פערזאָן געפאָהרען פון לעמבערג קיין זאַמאָשטש.

9 קילאָמעטער פון זאַמאָשטש ביי דאָרף זאַוואַדאַ האָט דער אויטאָ זיך אָנגעשטויסען אויף אַ טעלעגראַפען־סלופּ, די פּאַסאַזשירען זענען אַרויס־געפאַלען פון אויטאָ. די פרוי פון קאַפּיטאַן דומיו־קאָוו איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט, 5 פערזאָן זענען שווער פערוואונדעט די איבריגע לייכט. בלויז 2 פּאַסאַזשירען זענען אַרויס אונ־בעשעדיגט. די פערוואונדעטע האָט מען אָפּגע־פיהרט אין שפּיטאָל.

טערקישע אונטעריכטס־שפּראַך אין די מינדערהייטען־שולען

קאָנסטאַנטינאָפּאָל (י.ט.א.) די טערקישע פּרעסע טיילט מיט, אַז אינגיכען וועט דאָס בילדונגס־מיניסטעריום פערעפענטליכען אַ פעראָרדנונג וועגען דער אונטעריכטס שפּראַך אין די מינדער־הייטען־שולען אין טערקיי. לויט דער פעראָרדנונג, זאָל אין אַלע מינדערהייטען שולען פערפליכטען דער אונטעריכט פון אַלע געגענשטאַנדען, חוץ דעם לימוד פון דער מינדערהייט־שפּראַך, אין טערקיש. די פעראָרדנונג זאָל אַריינגעהן אין קראַפט פון סעפּטעמבער.

ס'ווערט געזוכט אין אַן אָרטאָדאָקסיש לעהר־אַנשטאַלט אַ שטרענג רעליגיעזער
יונגערמאַן
וואָס זאָל קענען אונטעריכטען תנ"ך און העברעאישע שפּראַך.
7847
אָפּערטען מיט לעבענס־לויף אָפּצוגעבען אין אַדמ. פון „נייעס פאָלקסבלאַט“ אונטער ליט. „C“

Ciechocinek
„Wiktorja“ ווילאַ — וולאַצלאַווסקאַ־גאַס
Dr. med. W. Łaski
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1־טען יוני 1929. 2778

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.
גאַסטראָלען פון בעריהמטער סובּרעטין און געזאַנגס־ליבהאַבער

ווירא קאַניעווסקאַ און פאָול ברייטמאַן
מיט'ן אנטייל פון מאַקס בריז.
היינט, דינסטאַג, דעם 11־טען, 9 אין אָוונד — ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע
דער שלאַגער פון קאַמינסקי'ס טעאַטער אין וואַרשאַ
נייע הערליכע געזאַנגס־נומערן / איינשטודירטע נייע טענץ / קנאַבען־כאָר
דאָס חזנ'דל
אין 3 אַקטען פון שטיינבערג, מוזיק פון רומשינסקי.
די הויפּט־ראָל „דאָס חזנ'דל“ — וויערא קאַניעווסקאַ.
ראָל „דוד“ — פאָול ברייטמאַן.
ס'נעמט אַנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָויסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

היינט — דאָס לאַנד איז נישט קיין משרת
קינא אין גאַרטען — אהן ריקזיכט — אויפ'ן וועטער
פערגרעסערטער אָרקעסטער. נעכסטער פּראָגראַם: „כשוף פון וואַלד“
אין די הויפּטראָלען: Willi Fritsch, Xenia Desni, Mady Christians

היינט און פאָלגענדע טאָג!
(דאָס רעכט פון אַ פרוי — „האַרץ“)
ראָמאַנטישע ליבעס־פּאַסירונגען פון אַן אונגאַרישער גרעפין, וועמענס האַרץ ס'האָט בעזיצט אַ דאָרפסמאַן, דער אָרדינאַנס פון איהר חתן.
אין די הויפּטראָלען: BILLIE DOVE i LLOYD HUGHES

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
אָרקעסטער בעדייטענד פערשטאַרקט
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יו"ט 2 נאָכמ., לעצטער סעאַנס 10 אָוו.
אויפ'ן 1־טען סעאַנס — נידריגע פרייזען.

היינט און פאָלגענדע טעג!
פערשטאַרקטער אָרקעסטער
— נעכסטער פּראָגראַם: —
„דער באַנדיט“

גרויסע פּרעמיערע! היינט און פאָלגענדע טעג!
„היירעט“ (Małżeństwo)
— אין דער הויפּט־ראָלע — BRYGIDA HELM
מעכטיגע עראָטישע דראַמע פון פאַמיליען־לעבען מיט

קינא־טעאַטער
ZACHĘTA
זנערזשער 26, ביים פּלאַץ קאַשטשעלני
אָנהויב פון די סעאַנסען אין געוו. טעג 5.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 3 נאָכמיטאָג

„נייער פאָלקסבלאַט"

11 יוני 1929

עביץ=לעמבערג

געזעהן פון אַנ'אַנדער זייט

מען מוז קודם־כל מודה זיין, אַז דעם מאָל האָט די מאַכט אַרויסגעוויזן מעהר פעסטקייט בנוגע דער לעמבערגער אַקאַדעמישער כוליגאַנעריע, ווי פריהער, בשעת מען פלעגט מאַכען אַ פּאָגראָם אויף יודען. עס מוז נאָך דער ענין „כהילא" אונטערזוכט ווערען! עס מוז זעהר שטרענג ווייטער אונטערזוכט ווערען דער גאַנצער פערהאַלטען זיך בשעת מעשה פון דער פּאָליציי, וויל נעגען דער פּאָליציי איז אוממעגליך צו מאַהען אַ פּאָגראָם! קומט ערגיץ־וואו פאַר אַ היבשער פּאָגראָם אויף יודען, קענט איהר שוין זיין פון אָנהויב אָן זיכער, אַז אַ טייל פּאָליציי האָט זיך פערהאַלטען לכל־הפחות פּאַסיוו צו דער זאַך! אַנדערש וואָלט קיין פּאָגראָם נישט געקענט פּאָרקומען. דאָס געהערט אָבער צו דער שטרענגער אויספאָרשונג...

איך וויל דאָ בעריהרען דעם טרויעריגען ענין־לעמבערג פון אַנ'אַנדער זייט.

פאַרוואָס בעטייליגען זיך אַזוי אָפט סטודענטען אין די אַנטיסעמיטישע מעשים־תעתועים?

איך האַלט, אַז די סטודענטען זענען דעריך אַ סך ווייניגער שולדיג איידער די היגטישע אַנטיסעמיטישע פּאָגראָם־אָרגאַניזאַציעס, וועלכע גרייטען צו און פיהרען דורך אַ פּאָגראָם אויף יודען. די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס נוצען אויס די פּריווילעגירטע לאַגע, וועלכע סטודענטען פערנעהמען אין פּוילען, רומעניען, אונגאַרן וכדומה, כדי דורכצופיהרען בעהאַלטענדיג זיך הינטער די סטודענטישע פּלייצעס, דעם פּאָגראָם. די סטודענטישע יוגענד, ווייטער, איז, אַלס יוגענד, אַ סך לייכטער אָפּצונאַרען, פערפיהרען און אונטערצוהעצען, איידער אַ המון פון עלטערע מענשען, דעריבער האַלטען די אמת'ע כוליגאַנעם אַזוי פעסט שטענדיג פאַר די סטודענטען: מיט זיי איז די גאַנצע פּאָגראָמישע אונטערנעהמונג אי זיכערער, אי פאַר די בעהאַלטענע אָנפיהרער אומגעפעהרליכער און זעהר ווייניג קאָמפּראָמיטירענד!...

אַזוי ווי אָבער קיין ציוויליזירטע לאַנד טאָר נישט דערלאָזען קיין פּאָגראָם, און אַ־זוי ווי אַ מדינה, אין וועלכער עס קומט פאָר אַ פּאָגראָם, טאָר מען נישט רערען וועגען קולטור און ווערט אַוועקגעשטעלט לגבי אייראָפּעאישע מלוכות אין זעהר אַ שווערער לאַגע, מוז אַ קלוגע און אַ היינטמאָדישע רעגירונג בעצייטענס פערהיטען די מלוכה און שאַפען אַזאַ לאַגע, בײ וועלכער עס זאָל נישט קענען קומען צו אַ פּאָגראָם!

דעריבער מוז אַ רעגירונג איין מאָל פאַר אַלע מאָל מאַכען אַ סוף צו די אומגעזעצליכע און פערברעכערישע סטודענטישע פּריווילעגיעס, וועלכע אַ געוויסער טייל סטודענטען האָט זיך אַליין גענומען.

איין מאָל פאַר אַלע מאָל מוז אַ רעגירונג דערקלערען, און סטודענטען בתוכם, דאָס אַלע געזעצען מיט דער קאָנסטיטוציע בראש זענען מחייב אַלע בירגער אָהן קיין שום יוצא מן הכלל; זיי זענען מחייב אויף דעם שטח פון אַ הויכשול נישט ווייניגער, ווי אין איטליכען פּריוואַטען בנין! די דאָזיגע דערקלערונג וועט נאָר האָבען דאַן אַ בעדייטונג, ווען זי וועט מצד דער רעגירונג אילוסטרירט ווערען מיט מעשים!

די רעגירונג מוז ווייטער דערקלערען, אַז קיין שום אוניווערזיטעטישע אויטאָנאָמיע קען די קאָנסטיטוציע און די הערשענדיגע געזעצען בכלל נישט מבטל מאַכען!

דער תוהו־ובוהו, וואָס ווערט אונטערגעהאַלטען דורך פערשידענע פערברעכערישע אָרגאַניזאַציעס און די השגות פון אויטאָנאָמיע און פּריווילעגיעס מוזען איין מאָל פאַר אַלע מאָל אויפהערען.

ווייניגער פאַר אַלץ איז דערלאָזבאַר, אַז די סטודענטען, די קינפטיגע בעאַמטע און פיהרער, זאָלען דערצויגען ווערען נישט אין אַ שטרענגער אַטמאָספערע פון געזעצמעסיגקייט, נאָר אין אַ מיטעלאַלטערליכער סביבה פון פּריווילעגיעס, ווילקיר און פון צווייערליי מאָראַלען!

געוויס איז קיין רעגירונג נישט ביכולת איבערצובייטען די היימישע דערציהונג פון געוויסע געזעלשאַפטליכע קרייזען. געוויס איז דער פּריצישער חינוך מיט זיין אויסגעפּוצטען „אתה בחרתנו" פון דעם הערשענדיגען פאָלק, מיט זיין שאָוויניזם, מיט זיינע דועלען און עהרען־געריכטען א. אַז. וו. א. אַ. וו., — געוויס איז אַ אַ מין חינוך נישט מסוגל צו האַלטען די מלוכה־בירגער אין דעם צוים פון אַ געזעצמעסיגען סדר!

דעריבער איז נויטיג, אַז די רעגירונג זאָל שטרענגער פאַר אַלץ דערציהען די סטודענטען אין אַ סביבה פון דער שטרענגסטער געזעצמעסיגקייט!

ווען עס וועט אויפהערען די אומגעזעצליכע נאָכגיביגקייט מצד די רעגירונג בנוגע סטודענטען; ווען עבירות געגען דעם געזעץ וועלען בעשטראָפט ווערען אין אוניווערזיטעט פונקט אַזוי ווי אויפ'ן גאַס, וועלען די פּאָגראָמישע כוליגאַנעם מוזען לאָזען די סטודענטען צורוה און וועלען זיך אויפהערען צו בעהאַלטען הינטער זייערע פּלייצעס!

די רעגירונגס־פריינדליכע פּרעסע ווייזט אויף, אַז דעם לעמבערגער פּאָגראָם האָבען אויסגעפיהרט נאָר די ענדעקישע סטודענטען, וועלכע האָבען געאַרבייט, משמעות, לויט אַ בעפעהל פון די דמאָווסקי'ס. אפשר איז דאָס טאַקע אַזוי; על־כל־פּנים אָבער קען מען זאָגען, ווי די איטאַליענער זאָגען:

„אויב דאָס איז נישט אַנ'אמת, איז דאָס אַ גוטער איינפאַל!"... מען מיינט, אַז די בעריהמטע ענדעקישע „פּאָליטיקער" האָבען בפּיון אָרגאַניזירט דעם פּאָגראָם, כדי אַוועקצושטעלען פּילסודסקיס רעגירונג אין זעהר אַ שווערער לאַגע ערב דער אסיפה פון פעלקער־ראַט אין מאַדריד, וואו עס וועט בעטראַכט ווערען די מינדערהייטען־שאלה!...

נאַטירליך, קען מען אויף דער חברה אַזאַ זאַך אויך גלויבען, כדי צו קאָמפּראָמיטירען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי זענען זיי גרייט אויף אַלץ, אַפילו אויף אַ מלוכה־בגידה!

דער עיקר אָבער האָבען די ענדעקעס אָרגאַניזירט די מעשה־לעמבערג, ווי מיר דוכט זיך, כדי אַוועקצושטעלען די רעגירונג אין אַ שווערער לאַגע: פערשווייגען אַזאַ זאַך קען דאָך אַ רעגירונג נישט און נאָך אין איצטיגען מאָמענט; וועט דאָך די רעגירונג מוזען שאַרף אַרויסטרעטען געגען סטודענטען און וועט זיי מאַכען פאַר איהרע שונאים בײ די נאָהענטע וואַהלען!...

די צביעות'דיגע ענדעציע גרייט זיך שוין צו נייע וואַהלען און הויבט אָן אין לעמבערג איהר בלוטיג־ברודיגע פאָרוואַהל־קאָמפּאַניע!...

רעפּ. דר. י. וויגאָדזקי.

די איצטיגע ווירטשאַפט=פּאָליטיק אין רוסלאַנד

מיט צוויי וואָכען צוריק האָט זיך פערענדיגט דער סאָוויעטען־צוזאַמענפאָהר פון אַלע רוסישע רעפּובליקען. דאָס איז שוין דער פינפטער צוזאַמענפאָהר פון דעם מין, אָבער ער אונטערשיידט זיך פון אַלע איבעריגע מיט זיין בעזונדערן כאַראַקטער. ער פערענדיגט די תקופה פון דעם אַזוי־גערופענעם „נעפּ" (נייע עקאָנאָמישע פּאָליטיק) און הויבט אָן אַ תקופה פון פערשטאַרקטען „סאָציאַליסטישען בויען". און אַזוי ווי די נייע סאָציאַליסטישע געזעלשאַפט דאַרף זיך אונטערשיידען פון דער קאַפּיטאַליסטישער מיט איהר „פּלאַן־ווירטשאַפט", האָט דער צוזאַמענפאָהר בעוויליגט דעם „פינף־יאָהריגען פּלאַן" פאַר דער רוסלענדישער פאָלקס־ווירטשאַפט. דער פּלאַן איז נישט קיין געוועהנליכער בודזשעט, ווי מיר זעהען דאָס אין די מערב־אייראָפּעאישע מלוכות. דער פּלאַן איז אַ מין צווייטער קאָמוניסטישער מאַניפעסט, צוגעפּאַסט צו רוסלאַנד, אַ סיסטעם פון פּראַקטישע מעשים, וואָס צילעווען צו פערוואַנדלען רוסלאַנד אין אַ קאָמוניסטישער מלוכה.

דער נייער „פינף־יאָהר־פּלאַן" איז אַ פּאַטש אין פּנים אַלע יענע, וואָס האָבען געטראַכט, אַז די אַזוי־גערופענע „נעפּ"־פּאָליטיק, וואָס האָט געעפענט אַ טירעל פאַר'ן פּריוואַטען האַנדעל, פאַר'ן פּריוואַטען אונטערנעהמער („פּריוואַטניק"), וועט זיין נישט מעהר ווי אַ התחלה, און אַז רוסלאַנד וועט פּאַמעליך אַריבערגעפיהרט ווערען אויף די שינעס פון פּריוואַט־קאַפּיטאַליזם מיט אַ שטאַרקען אַנטייל פון מלוכה־ווירטשאַפט.

אויסגעלאָזט האָט זיך פערקעהרט, און דער דיקטאַטאָר סטאַלין האָט נאָכ'ן נצחון איבער דער אָפּאָזיציע פון לינקס (טראָצקי) און דער אָפּאָזיציע פון רעכטס (ריקאָוו, בוכאַרין), איבערגענומען גאָר אינגאַנצען טראָצקיס פּראָגראַם און ליקווידירט די רעשטען פון דער „נעפּ"־פּאָליטיק, וואָס לענין האָט איינגעפיהרט אין אַ שווערער מינוט, אין אַ צייט פון יאוש, ווען דער הונגער פון מיליאָנען מענשען האָט גענייט צו געהן אויף הנחות.

מיר האָבען דעריבער איצטער אין רוסלאַנד אַ קלאָרע לאַגע. אַנ'איינהייטליכע ליניע פון דער ווירטשאַפטס־פּאָליטיק, וואָס וויל זיך נישט אַ קערעווע טאָן נישט אויף רעכטס און נישט אויף לינקס און גרייט זיך שפּרייזען אויפ'ן גלייכען וועג אין סאָציאַליזם אַריין.

אַלע פלענער פון די „בורזשואזע" עלעמענטען פונ'ם פּריוואַטניק אין שטאָט און אין דאָרף ווערען דעריבער דערקלערט פאַר חלומות, פאַר בטל ומבוטל און די רוסישע באָלשעוויקעס טרעטען אַרויס פאַר דער וועלט מיט אַ „היסטאָרישען" מאַניפעסט, וואו זיי דערקלערען אָפען, אַז זיי גרייטען זיך מיט אַלע כוחות דורכצופיהרען זייער סאָציאַליסטישען פּרוב איבער רוסלאַנד ביז צום סוף און שאַפען דאָרטען ביד חזקה ובזרוע נטויה אַ נייע סאָציאַליסטישע געזעלשאַפט.

און די נייע געזעלשאַפט דאַרף זיך בויען אויף צוויי יסודות: אויף אינדוסטריאַליזאַציע און קאָלעקטיוויזאַציע.

די מלוכה דאַרף לויט'ן „פינף־יאָהר־פּלאַן" אָנשטרענגען אַלע כוחות אויף צו דערפיהרען די רוסישע אינדוסטריע — די שווערע און די לייכטע — ביז צו דער העכסטער מדרגה, זי דאַרף „איינהאָלען און אַריבעריאָגען" אַלע קאַפּיטאַליסטישע לענדער און דערווייזען פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז דער סאָציאַליזם איז נישט נאָר אַ העכערער אידעאַל פון יושר אין די בעציהונגען צווישען מענשען, נאָר אויך אַ העכערע פאָרם פון ווירטשאַפט, וואָס פּראָדוצירט בעסער, גיכער און ביליגער פון די קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעהמונגען.

מען האָט געמיינט, אַז דער שטאַרקער טעמפּ אין דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, וואָס די רוסישע מלוכה האַלט אונטער מיט קינסטליכע מיטלען, אַריינלייגענדיג אין אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען אַלע גרעסערע קאַפּיטאַלען, האָט מען געמיינט, אַז די דאָזיגע צוגעאיילטע אינדוסטריאַליזאַציע, וואָס קאָסט אַזוי פיל און האָט ש'ין טיילווייז חרוב געמאַכט די רוסישע וואַלוטע (דער ווערט פון רוסישען טשערוואָנעץ איז שוין שטאַרק געפאַלען), וועט איצט איינגעצוימט ווערען, און אַז מען וועט געהן אויף הנחות, לגבי דעם רוסישען פּויער, וואָס גלויבט נישט, אַז רוסלאַנד קען איבערגעאַנדערשט ווערען אין אַנ'עקאָנאָמיש־אומאָפּהענגיגע, זיך אַליין מיט אַלע סחורות פערזאָרגענדיגע סאָציאַליסטישע מלוכה. אָט דאָס זענען געווען די טענות פון דער רעכטער אָפּאָזיציע, וואָס האָט געפאָדערט, אַז די סאָוויעטישע פּאָליטיק זאָל זיך מעהר רעכענען מיט'ן פּויערישען אַגראַר־כאַראַקטער פון רוסלאַנד און זאָל נישט פערשקלאַפען דעם דאָרף בײ דער שטאָט און איהר אינדוסטריע. סטאַלין האָט געמאַכט אַ סוף צו די דאָזיגע וואַקלענישען אויף רעכטס און דורכ'ן פינף־יאָהר־פּלאַן דערקלערט די סאָוויעטען־רעגירונג, אַז זי וועט נאָך פערגיכערען דעם טעמפּא פון דער אינדוסטריאַליזאַציע און וועט אַריינלייגען גרויסע קאַפּיטאַלען פון שטייערן און הלוואות אויף צו פערשטאַרקען די פערהאַנענע און בויען נייע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען.

לויט'ן פּלאַן דאַרף די עלעקטריפיקאַציע פון רוסלאַנד זיך שטאַרק פערגרעסערן אין משך פון די קומענדיגע 5 יאָהר: אויב די רוסישע עלעקטרישע סטאַנציעס גיבען איצט 5 מיליאָן קילאָוואַט־שעה'ן, דאַרפען זיי לויט'ן פּלאַן אין סוף פון די פינף יאָהר געבען ביז 22 מיליאָן קילאָוואַט־שעה'ן.

און פונקט אַזוי דאַרף זיך פערגרעסערן די בעדינגונג פון דער לאַנדווירטשאַפט מיט עלעקטרישער קראַפט און כעמישע בעמיסטונגס־מיטלען. עס דאַרף זיך אויסשפּרייטען אַ געדיכטערע נעץ פון אייזענבאַהנען א. אַ. וו.

די לאַנדווירטשאַפט, וואָס איז אין רוסלאַנד אַזוי שטאַרק הינטערשטעליג (די תבואה־פּראָדוקציע האָט נאָך ביז איצטער נישט דערגרייכט די מדרגה, אויף וועלכער זי איז געשטאַנען פאַר דער מלחמה), דאַרף ווערען אינדוסטריאַליזירט: מאַשינען קראַפט, כעמישע בעמיסטונגס־מיטלען דאַרפען הויבען די גערעטענישען. נאָר די אינדוסטריע קען ברענגען נוצען דער לאַנדווירטשאַפט ערשט דעמאָלט, ווען די ערד וועט נישט זיין אַזוי צובראָקעלט צווישען פּריוואַטע ווירטשאַפטען, ווען אויפ'ן אָרט פון די איינצעלנע פּויערישע באַלעבאַטישקייטען וועלען זיך פערפעסטיגען די פּרינציפּען פון קאָאָפּעראַציע און קאָלעקטיוויזאַציע. די קאָאָפּעראַציע דאַרף פעראייניגען די פּויערישע ווירטשאַפטען און אַ חוץ דעם דאַרפען זיך גרינדען, וואָס מעהר קאָלעקטיווע באַלעבאַטישקייטען, די אַזוי גערופענע „כאָווכאָזען", וואו די גאַנצע לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייט, אָנהויבענדיג פונ'ם בעאַרבייטען די ערד, ביז'ן פערקויפען די תבואה, קומט פאָר אויף קאָלעקטיווע, קאָמוניסטישע יסודות.

בכן דאַרף מען פערשאַרפען דעם קאַמף ניט נאָר געגען דעם פּריוואַטניק אין שטאָט, נאָר אויך געגען דעם פּריוואַטניק אין דאָרף, געגען דעם בעל־גוף (דעם „קולאַק"). און מען דאַרף דערפיהרען די לאַנדווירטשאַפט ביז צו אַ־אַ מדרגה, אַז די קאָלעקטיווע באַלעבאַטישקייטען זאָלען געבען אין פינף יאָהר אַרום 40 פּראָצענט פון דער גאַנצער ברויט־סחורה־פּראָדוקציע און אַז דער פערגעזעלשאַפטליכער פערזייה־שטח זאָל דערגרייכען ביז 27 מיליאָן העקטאַר, דורך די קאָמוניסטישע „סאָווכאָזען" און „קאָלכאָזען" (קאָלעקטיווע באַלעבאַטישקייטען) וועלען זיך די שטאָט און די אַרמיי בעפרייען פון די דאָרפישע בעלי־גופים. און וועלען זיך אַליין קאָנען בעוואָרענען מיט ברויט, דער סאָציאַליזם וועט דעריבער ווערען נישט נאָר אַנ'ענין פון דער שטאָט, נאָר וועט אויך אַריינדרינגען און זיך פערפעסטיגען אין דאָרף.

די דאָרף־פּאָליטיק דאַרף דעריבער זיין: אינדוסטריאַליזאַציע, כעמיזאַציע, און קאָלעקטיוויזאַציע, קאַמף געגען בעל־גוף און מאָביליזאַציע פונ'ם אָרמען פּויערטום געגען דעם רייכען פּויער.

אָט דאָס זענען די כאַראַקטעריסטישע שטריכען פון דער ווירטשאַפטס־פּאָליטיק, וואָס רוסלאַנד גרייט זיך פיהרען אין משך פון די קומענדיגע פינף יאָהר.

סקעפּטיקער זאָגען, אַז אין רוסלאַנד פלעגט מען זיך שטענדיג אַרומטראָגען מיט שעהנע וועלט בעגליקענדיגע פּלענער, אָבער די ווירקליכקייט איז אין רוסלאַנד תמיד געווען ערגער ווי אומעטום אויפ'ן פּאַפּיר לאָזען זיך מאַכען די בעסטע חשבונות, אָבער דאָס לעבען איז פיל ערנסטער און פערפּלאָנטערטער.

וו. פ—ן.

אינטערפּאַרלאַמענטאַרישע אוניע און די מינדערהייטס=פראַגע

אינטערנאַציאָנאַלע שוץ פון די מינדערהייטען-רעכט

גענף, (יט"א).

דעם 24 אויגוסט 1929 קומט זיך צונויף אין אַרקאַכאָן (פראַנקרייך) די „שטענדיגע קאָמיסיע פאַר עטנישע און קאָלאָניאַלע פראַגען", וועלכע עקזיסטירט בײ דער אינטערפּאַרלאַמענטאַרישער אוניאָן. אויף דער טאָג־אָרדנונג וועט זיך געפינען דער בעריכט וועגען „די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און זייער שוץ". די רעפאָרם פון דער פּראָצעדור, וועלכער איז צוגעגרייט געוואָרען דורך אַ ספּעציעלער צו דעם צוועק בעשטימטער אונטער־קאָמיסיע. ווי בעקאַנט, זענען די זיצונגען פון דער דאָזיגער אונטער־קאָמיסיע פאָרגעקומען דעם 25. אַפּריל אין פּראַג אונטער'ן פאָרזיץ פון דעם שווייצער ד"ר פ. סטודער און אין זיי האָט זיך אויך בעטייליגט ד"ר לעאָן רייך.

דער בעריכט, וועלכער וועט פאָרגעלעגט ווערען דער סעסיע, אין אַרקאַכאָן פערנעהמט גאַנצע 40 זייטען. ער ענטהאַלט אַנ'אויספיהרליכען און גרינדליכען איבערבליק איבער די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען־פראַגע, איבער דער נויטיגקייט פון אינטערנאַציאָנאַלען שוץ פון די מינדערהייטען־רעכט, איבער די מינדערהייטען־אָפּמאַכען און איבער די עקזיסטירענדע פּעטיציע־פּראָצעדור אין פעלקער־בונד. אין בעריכט ווערט דערמאָהנט צו גוטען די קולטורעלע אויטאָנאָמיע אין עסטלאַנד און בעמאָנט, אַז די דאָזיגע לעזונג פון דער פראַגע איז די בעסטע סיי פאַר די מדינות, סיי פאַר די מינדערהייטען. דער בעריכט זאָגט זיך אויך פּרינציפּיעל אַרויס — און דאָס בהסכם מיט די שוין פריהער אין דעם זין אָנגענומענע בעשלוסען — פאַר דער גענעראַליזירונג פון דעם מינדערהייטען־שוץ, ד. ה. אַז ער זאָל חל זיין אויף אַלע מדינות און נישט נאָר אויף אַ טייל.

דער גרעסטער טייל פון בעריכט איז געווידמעט דער פראַגע וועגען די ענדערונגען אין דער עקזיסטירענדער פּראָצעדור בײ דער בעהאַנדלונג פון די מינדערהייטען־פּעטיציעס דורכ'ן פעלקער־בונד. די אויספיהרונגען, צו וועלכע די אונטער־קאָמיסיע, איז געקומען, שטעהען אין אַ גרויסען מאָס אונטער איינפלוס פון סענאַטאָר ראַנדוראַנדס פאָרשלאַגען, הגם, פערשטעהט זיך, זיי אונטערשיידען זיך פון זיי אין זעהר אַ סך פּרטים.

אין בעריכט ווערט פאָרגעשלאָגען, אַז די פּעטיציעס זאָלען להבא געשיקט ווערען נישט אין פעלקער־בונד, נאָר איבערגעגעבען ווערען דירעקט דער בעטרעפענדער רעגירונג. אין יעדער מלוכה, אויף וועלכער עס איז חל דער מינדערהייטען־שוץ, זאָל געשאַפען ווערען אַן „אויסגלייך־קאָמיסיע", וועלכע זאָל בעשטעהן פון אַ גלייכע צאָהל מעהרהייט — און מינדערהייטען־אָנגעהעריגע מיט אַ נייטראַלען פאָרזיצער בראש (דער פעלקער־בונד זאָל פאָרשלאָגען אַ רשימה פון פּאַסיגע פּערזאָנען, וועלכע וועלען קענען אויסגעקליבען ווערען אַלס פאָרזיצער).

בעפרידיגט די רעגירונג אַליין נישט די פּעטענטען, דאַרף דאַן די פּעטיציע איבערגעגעבען ווערען דעם „אויסגלייך־קאָמיטעט", וועמענס פונקציע עס בעשטעהט אין דעם, פּרובען ברענגען די רעגירונג און די פּעטענטען צו אַ הסכם, צו אַ פּשרה. אויב דעם קאָמיטעט געלינגט צו ליקווידירען דעם ענין, איז די זאַך ערלעדיגט, אויב נישט ווערט די פּעטיציע צוזאַמען מיט'ן גאַנצען מאַטעריאַל פון דעם „אויסגלייך־קאָמיטעט" איבערגעגעבען דעם סעקרעטאַריאַט פון פעלקער־בונד. דער בעריכט האַלט עס פאַר אַ גרויסען פעהלער, וואָס יעדע קלייניגקייט קען געבראַכט ווערען דירעקט אין פעלקער־בונד.

בנוגע דער גרינדונג פון אַ „שטענדיגער מינדערהייטען־קאָמיסיע" אין פעלקער־בונד", וועלכע זאָל בעהאַנדלען אַלע פּעטיציעס, האַלט דער בעריכט, אַז פון יורידישען שטאַנדפּונקט איז עס לחלוטין דערלאָזבאַר און אין פולען הסכם מיט די אָפּמאַכען. דער בעריכט וואַרפט אָבער אָפּ דעם דאָזיגען געדאַנק פון ריין פּראַקטישע טעמים און צוועקמעסיגקייט־מאָטיוען, מיינענדיג, אַז די אויפגאַבע, וועלכע מען וויל אַרויפלייגען אויף אַזאַ מין קאָמיסיע, קען מיט ערפאָלג דערפילט ווערען אויך דורך דער מינדערהייטען־סעקציע פון פעלקער־בונד, אויב מען זאָל זאָרגען פאַר גוטע בעאַמטע און פערברייטערען איהר קאָמפּעטענץ.

היות אין בעריכט ווערט פאָרגעשלאָגען, אַז די פּעטיציעס זאָלען איבערגעגעבען ווערען דירעקט די רעגירונגען, איז נישט קלאָר, וואָס זאָל אין דעם פאַל זיין מיט די אויסלענדישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע ווילען אַנגעבען פּעטיציעס לטובת אַ וועלכע נישט איז מינדערהייט. פון דער אויסבעסערונג, וועלכע סענאַטאָר ראַנדוראַנד האָט זיינערצייט געמאַכט אין זיין רעוויזירטען פאָרשלאַג: און אין וועלכער עס איז בפירוש פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די רעפאָרם איז חל אויך אויף די אויסלענדישע אָרגאַניזאַציעס, האָט די אונטער־קאָמיסיע געדאַרפט וויסען וועגען דער דאָזיגער פראַגע, און געבען אויף איהר אַ קלאָרע תשובה:

דאס לאדזער לעבען

ניער פאלקסבלאט

11 דינסטאג	יוני
ג	זון-אויפגאנג 3.17
סיון תרפ"ט	זון-אונטערגאנג 7.52

פאבאר פון יאהרגאנג 1908|7

היינט, דינסטאג שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספער-שוינען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 8-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף E. F. G. H. I.

פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 12-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

K. L. Ł. M. N. O. P.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) אלע פון יאהרגענג 1907, וועלכע זענען אין יאהר 1928 אנערקענט געוואָרען פאר נישט פעהיג (קאטעגאריע B) און וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די בוכשטאבען

M. N. O. P. R. T.

לאניוכא'ס פראָצעס ווערט בעניט

ווי בעוואוסט האָט דאס ווארשאווער אפעלא-ציאנס-געריכט צוריקגעשיקט לאניוכא'ס פראצעס אויף א נייער אויספאָרשונג אין לאָדזער קרייז-געריכט. די דאָזיגע דעציזיע האָט דאָס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט אנגענומען אויפ'ן גרונד פון דער ערקלערונג פון דאָקטאָר פסיכיאטאר נעלקען, וועלכער האָט בעהויפטעט, אז לאניוכא איז נישט אינגאנצען גייסטיג נאָרמאל.

מיט א פאָר טעג צוריק האָט מען לאניוכא'ן מיט די אקטען פון זיין פראָצעס געבראכט קיין לאָדז, וואו עס וועלען לאניוכא'ן אויספאָרשען דריי דאָקטוירים ספעציאליסטען — קלאָזענבערג, סטאזשינסקי און סיווינסקי. גלייכצייטיג וועלען אויסגעהערט ווערען די עדות, וועלכע זענען אויך אויסגעהערט געוואָרען אין אפעלאציע-געריכט. לאניוכא'ס פאָטער, ברודער און זיין געוועזענער בעל-הבית ה' שטורם.

שבת דארף אויף דער ווירטשאפטס-זיצונג פון געריכט בעהאנדעלט ווערען דער גאנצער ענין, און דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע וועט צוריק איבערגעשיקט ווערען דעם אפעלאציע-געריכט.

פערוואונדעט פון א שאס

עהערנעכטען ארום 10 א זייגער אין אָוונד האָט מען אין פעלד אונטער ראדאגאָשטש געפונען מיט א וואונד אין קאָפּ דעם 13 יעהריגען יאן קוויאטקאָווסקי, א זוהן פון א טאפעצירער אין ראדאגאָשטש.

די ארויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט דאָס שווער-פערוואונדעטע יונגעל אָפּגעפיהרט אין שפיטאל. די וואונד איז פון א פלאָווער-ביקס. די פּאָליציי זוכט דעם שיסער.

פון ים-און טייך-ליגע

אין צוזאמענהאנג מיט די ווארימע וועטערן אין אָנהויב פון דעם אויספלוג-סעזאָן איז פאר-געקומען די ערעפנונג פון דעם זומער-זיץ-אָרט פון דער ים- און טייך-ליגע אין רודא-פאביאניק.

דעם 22 מאי איז פאָרגעקומען די ציהונג פון דער לאָטעריע, וועלכע איז אָרגאניזירט גע-וואָרען דורך דעם ים און טייך-ליגע. דאָס העכסטע געווינס איז געפאלען אויפ'ן נומער, וועלכער איז געווען אין בעזיץ פון פראנצישעק נאָוואָקאָווסקי, אגראָדאָווא 28.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

פ. וואָיטיצקי (נאפיורקאָווסקא 27) וו. דא-ניעלעצקי (פיעטרקאָווער 127) אילניצקי און צי-מער (וואָלטשאנסקא 37) ליינוועבער (פרייהייטס-פּלאץ 2) הארטמאן (מלינארסקא 1) י. קאהאנע אלעקסאנדראָווסקא 80.

וועגען עקספּאָרט פון לאָדזער סחורות קיין אויסטראַליען

פון אויסטראַליען איז צוריקגעקומען דער לאָד־זער טיכער־פאַבריקאַנט זילבערשטיין, וועלכער איז געווען אין דער אויסטראַלישער הויפּטשטאָט מעל־בורן, כדי צו בעזוכען זיין זוהן או זגלייכצייטיג אויס־צופאָרשען די עקספּאָרט־מעגליכקייטען פון פּוילען קיין אויסטראַליען.

ה' זילבערשטיין האָט זיך אויף פאָלגענדען אופן אַרויסגעזאָגט וועגען די אויסזיכטען פו זאַפּוזעצען לאָדזער סחורות אין אויסטראַליען:

אויסטראַליען — איז אַ געביט, וואו ס'קאָנקו־רירען אויפ' זשאַרפסטען אופן אַמעריקא או יאַפּאַן, אויב מיר וועלען נאָך רערצ ונעמען אי זאַכט פאָל־גענדע צוויי מאָמענטען, ווי דאָס וואָס אויסטראַליען מאַכט זיך ווירטשאַפטליך זעלבסטשטענדיג און האָט אַ ביליגען קרעדיט, קומט מען צ ודער איבערצייגונג, אַז די אויסזיכטען פון עקספּאָרט פון פּוילען קיין אויסטראַליען זענען נישט קיין גינסטיגע.

לאָדז, זאָגט ווייטער ה' זילבערשטיין האָט אָנ־געהויבען צו עקספּאָרטירען קיין אויסטראַליען בוימ־וואָלענע קאָלדרעס, דאָס איז אַנ'עקספּאָרט־אַרטי־קעל, וועלכע האָט געהאַט זיין אָפּאַץ־מאַרק אין רוסלאַנד. דער עקספּערימענט האָט זיך פערענדיגט מיט אַ דורכפאַל, ווייל צום קאָנקורענץ־קאַמף מיט פּוילען אויפ'ן אויסטראַלישען מאַרק האָט זיך גע־שטעלט... יאַפּאַן און האָט פערוואָרפען אויסטראַליען מיט בוימוואָלענע קאָלדרעס מיט 40 פּראָצענט ביליגער ווי די פּוילישע.

ראַנגעגען איז פעררהאַן אַ געביט פון לאָדזער עקספּאָרט וואָס האָט גרויסע שאַנסען אויף ערפאָלג אין אויסטראַליען. ס'האַנדעלט זיך וועגען עקספּאָרט פון לאָדזער פּלעדען (דעקען), בעזונדערס ביליגע צו לאַנגע אויטאָמאָביל־רייזעס.

די לאָדזער דעקען קענען האָבען אַ זיכערען אָפּזאַץ־מאַרק צוליב דער שטאַרק־ענטוויקעלטער אויטאָמאָביל־בעוועגונג אין אויסטראַליען. די שטאָט מעל בורן, האָט אויף אַ מיליאָן איינוואוינער — 160 טויזענד אויטאָס, דאָס הייסט, אַז יעדער זעקסטער איינוואוינער פו זאויסטראַליען האָט אַנ'אייגענעם אויטאָ.

וואָס שייך דער עמיגראַציע פון פּוילען קיין אויסטראַליען, קען מען נאָר רעדען וועגען פּוילישע יודען, אין מעלבורן און סידנעי וואוינען 40 טויזענד יודען פון זיי איז דער גרעסטער טייל פּוילישע בירגער.

די איצטיגע קוואָטע וואָס איז אַנערקענט גע־וואָרען פאַר פּוילען בעטרעפט 300 פערזאָן יעהרליך. אויסטראַליען איז אַ לאַנד פון אַ גרויסער צוקונפט און די וועמע זדער גורל צווינגט צו פערלאָזען זייער לאַנד, וועלען בעסער טון, ווען זיי וועלען זוכען גליק נישט איבער'ן אַטלאַנטיק נאָר אין אויס־טראַליע.

דורכ'ן בלוט וועט מען פעסטשטעלען זיין פאטערשאפט

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין לאָדזער קרייז-געריכט

מיט אַנ'ערך 5 יאָהר צוריק איז אָנגעקומען אַלס אַרבייטערין אין דער שפּינערייי פון דער ווידזע־ווער מאַנופאַקטור די 20־יעהריגע אַנגיעשקאַ שעווטשיק.

אַזוי ווי אַנגיעשקאַ איז געווען יונג, רייצענד און פיל מיט לעבען, איז זי וואַהלגעפעלען דעם מייסטער פון דער זעלבער אָפּטיילונג טעאָדאָר ביסקופּיאַק.

אַ קאָמפּלימענט און אַ קאָמפּלימענט, אַ פלירט און אַ פלירט און צווישען מייסטער ביסקופּיאַק און די אַרבייטערין שעווטשיק האָט זיך צופלאַקערט אַ קאָכעדיגע ליבע.

און גאָרנישט קיין לאַנגע צייט אַרום האָבען די רעוואָלטאַטען פון דער ראַיגער ליבע דערפיהרט אַנגיעשקאַ'ן צו אַזאַ מצב, אַז זי איז געווען גע־צוואונגען צו פערלאָזען איהר אַרבייטס־פּלאַץ.

רעמאָלט האָט זי זיך אַריינגעצויגען צו ביס־קופּיאַק'ן אין דער קאַזאַלערקע און האָט מיט דעם בחור אָנגעהויבען צו לעבען, ווי אַ כשר פּאָר־פּאָלק.

ווען אַנגיעשקאַ האָט מיט מזל געבראַכט אויף נאָטס וועלטעל דאָס ערשטע שיקסעל, האָט זיך ביסקופּיאַק, ווי קיינמאָל גאָר נישט, דערצו אָפּ־ציעל בעקענט.

ערשט, ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען ביי אַנגיעשקאַ'ן צו בעווייזען סמנים פון אַ צווייט יאַטל, האָט ביסקופּיאַק זיך געכאַפּט, אַז ער איז מיט דער בחור'טע שוין אַביסעל צו ווייט פערקראָכען, און אַז מיט יערען איינציגען ניי־געבוירענעם קינד וועט איהם שווערער זיין פּטור צו ווערען פון איהר.

אַגב האָט אַנגיעשקאַ דורך דער צייט פערלוי־רען אין ביסקופּיאַקס אויגען שוין באַלד אַ 75 פּראָצענט פון איהר אַמאָליגען חן און גלאַנץ.

דערווייל האָט זיך ביסקופּיאַק'ן אונטערגערוקט אַ גאָר לייטישען שידוך. דער פערשוין האָט נישט געקוקט אויף קיין גליקען, געלאָזט די פאַנגע אַנגיעשקאַ מיט'ן חמץ שווימען אין דער קאַזאַלער־קע, געשטעלט אַ חופּה כדת זאַקאָן און זיך איבער־געפּעקעלט אין דער גרויסער דירה פון זיין אמת'ען זיווג.

דערווייל איז אַנגיעשקאַ געלעגען געוואָרען מיט'ן 2־טען קינד; מיט 2 ילדים האָט זיך שוין די עלענדע און פערלאָזטע שעווטשיק קיין עצה נישט געקאָנט געבען. זי האָט דעריבער אָנגעקלאָגט איהר פער־פיהרער אויף אַלימענטען פאַר זיך און פאַר די 2 קינדער.

דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט אין זיינער צייט צוגע'משפּט לטובת אַנגיעשקאַ'ן מיט איהרע קינדער אַ גאַנץ בכבוד'יגע חודש'ליכע סומע.

ביסקופּיאַק האָט אויפ'ן אורטייל קיין אַפּע־לאַציע נישט דערלאַנגט און די גאַנצע צייט טאַקע רעגולער געצאָהלט די צוגע'משפּט'ע אַלימענטען.

ערשט מיט אַ קורצע צייט צוריק ווענדעט זיך דער זעלבער ביסקופּיאַק אין לאָדזער קרייז־געריכט דורך דער פערמיטלונג פון אַדוו. אסקאַ־נאַס מיט אַ גאַנץ אָריגינעלע בקשה: אַזוי ווי די אַנגיעשקאַ פיהרט זיך אויף זעהר נישט מאָראַליש פערברענגט גאַנצע נעכט מיט פרעמדע מענער און פערש'כורט מיט ז ייראָס געלד, וואָס זי בעקומט פון איהם אַלס אַלימענטען פאַר די קינדער, בעט ער דאָס געריכט, אַז מען זאָל די קינדער אַרויס־נעמען פון איהר רשות און זיי איבערגעבען צו ער־ציהען אין אַ ערציהונגס־אַנשטאַלט.

איבעריגענס אַזוי, ווי אַנגיעשקאַ פיהרט זיך זעהר אויסגעלאַסען און זי האָט זיך אויך נישט אַנשטענדיגער אויפגעפיהרט בעת זי האָט נאָך מיט איהם צוזאַמענגעלעבט, צווייפעלט ער אינגאַנצען, צי די קינדער זענען פון איהם.

כילא דאָס ערשטע האָט ער אַליין אַנערקענט, איז פערפאַלען, גאָר בנוגע דעם צווייטען, האַלט ער, אַז ער איז נישט דער פאָטער דערפון און מען דאַרף איהם אינגאַנצען בעפרייען פון דער פליכט צו צאָהלען דערפאַר אַלימענטען.

אין טראַקט פון די פערהאַנדלונגען האָבען די אָנגעגעבענע עדות בעשטעטיגט, אַז אַנגיעשקאַ איז טאַקע נישט קיין גאַנץ כשר'ע צנועה.

אַדוו. קאָבילינסקי האָט געשטעלט דעם געריכט אַ פאָרשלאָג: צו פּראָבירען דאָס בלוט פון די קינדער און עס פערגלייכען מיט ביסקופּיאַק'ס בלוט — אַ מעטאָד, וואָס ווערט אין מערב־אייראָפּעאישע גע־ריכטס־וועזען אין אַזעלכע פאַלען בריים אָנגעוואַנדען.

דאָס געריכט האָט מיט'ן דאָזיגען פאָרשלאָג מסכים געווען און דערווייל אָפּגעלעגט דעם פּראָצעס דער דאָזיגער פאָרשלאָג, וועלכער איז ביי אונז אין פּוילען בפרט אין לאָדז אַ נייעס האָט אַרויסגע־רופען אין די געריכטס־קרייזען אַ שטאַרקע פער־אינטערעסירטקייט.

נעכטען איז אין דער ציוויל־אָפּטיילונג ביים היגען קרייז־געריכט אונטער'ן פאָרזיץ פו זריכטער אינגערסלעבען בעטראַכט געוואָרען דער דאָזיגער פּראָצעס.

מצד ביסקופּיאַק'ן זענען אַרויסגעטרעטען די אַדוואָקאַטען אַסקאַנאַס און קאָבילינסקי ביידע אַד־וואָקאַטען האָבען זיך אויספיהרליך אָפּגעשטעלט אויף די אָנגעוויזענע אין דער בקשה און בעשטעטיג־טע דורך די אַרויסגערופענע עדות מאָראַלישע מאָטיווען אויפ'ן גרונד פון וועלכע זיי האָבען קוועסט־יאָנירט די פאָטערישקייט פון ביסקופּיאַק.

א גנבה און א נישט-געלונגענער מארד

נעכטיגער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(2) בשעתו האָט זיך אין לאָדז געקאָכט מיט אַ גרויסער גנבה, וואָס איז פאָרגעקומען ביי אַ. לעמפּערט אויף גדאַנסקאַ, וואו אין די הענד פון די גנבים איז אַריינגעפאַלען צירונג און אַנדערע ווערטזאַכען אויף אַ סומע פון איבער 50 טויזענד זלאָטים. די דאָזיגע גנבה איז געווען גוט אָרגאַניזירט און אַ לאַנגע צייט האָט מען נישט געקענט געפינען די פאַנדע. מיט אַמאָל מאַכט זיך אַ מעשה, אַז אויף שעראַדזקא נומער 3 אויף גייערס מאַרק האָט מען פון אַ פענסטער פון 4. שטאָק אַראָפּגעוואָרפען אַ לעבעדיג פרויען־צימער, צום גליק איז די פרוי נישט געפאַלען אויפ'ן ברוק נאָר אויפ'ן באַלקאָן פון 3־טען שטאָק, בעת דעם טומעל אָבער איז אָנגעקומען די פּאָליציי, וועלכע האָט אַרעסטירט די פרוי און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זי הייסט ראָזאַליא ווייטלאַנד, אַ דינסט ביי דעם דערמאָהנטען לעמפּערט, וועלכע האָט אויסגעפיהרט די גרויסע גנבה.

אין דער וואוינונג פון וואַנען מען האָט זי אַרויסגעוואָרפען האָט מען געטראָפען שלמה ראָ־זענבלום און חיה מלכה ראָזענבלום.

ראָזענבלום האָט שוין געהאַט אַ פּראָצעס פאַר פּרובען ערמאָרדען די דערמאָהנטע ראָזאַליא ווייט־לאַנד, דורך וועלען אַרויסוואַרפען זי פון פענסטער און ער איז דערפאַר פערמשפּט געוואָרען אויף 8 יאָהר שווערע תפיסה, די שטראָף קומט ער איצט אָפּ.

אַ חוץ דעם איז ווייטער געפיהרט געוואָרען די אויספאָרשונג וועגען דער גנבה ביי לעמפּערט'ן: ווי ראָזאַליא ווייטלאַנד האָט ערקלערט, איז זי מיט דער גנבה אַוועק צום פּאַסער ראָזענבלום אויף שעראַדזקא 3, דאָרט האָט זי זיך בעהאַלטען אַ געוויסע צייט. איינמאָל בייגאַכט האָבען זעהט אויס די גנבים געוואָלט פּטור ווערען פון איהר און האָבען זי געוואָלט אַרויסוואַרפען דורכ'ן פענסטער, כדי זי צו דערהרגענען. אין שטוב זענען בעת מעשה געווען שלמה ראָזענבלום, מלכה ראָזענבלום, פריד־מאַן און פיעסט־ושעניעווסקי זענען ענטלאָפען קיין אויסלאַנד מיט דער וואַליזקע מיט דער ציהרונג. מ'האָט נאָך זיי אַרויסגעשיקט שטעקבריף און אין בערלין איז אַרעסטירט געוואָרען פיעסטושעניעווסקי, פרידמאַנען האָט מען ביז היינט נישט געכאַפּט.

נעכטען איז די גאַנצע באַנדע געשטאַנען פאַר'ן קרייז־געריכט, וועלכעס האָט פערמשפּט דעם 20־יעהריגען פיעסטושעניעווסקי אויף 3 יאָהר שווערע טורמע, ראָזאַליא ווייטלאַנר אויף 2 יאָהר, שלמה ראָזענבלום אויף 6 חדשים און חיה מלכה ראָזענ־בלום אויף 6 חדשים טורמע.

אדוואָקאַט פּיאָטר קאָהן פלעגט פערטיידיגען פּאָליטישע אַרעסטירטע

איצט וויל איהם דער מאַגיסטראַט מכבד זיין מיט אייביגע עמעריטור

(מ) דער אונפּאַרטייאישער פעראיין פון גע־וועזענע פּאָליטישע אַרעסטירטע האָט זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט, אַז די שטאָט זאָל בעשטימען פאַר דעם אַדוו. פּיאָטר קאָן אַלס דאַנקבאַרקייט פאַר זיין טעטיגקייט אַלס פערטיידיגער פון פּאָלי־טישע אַרעסטירטע אין יאָהרען 1905 ביז 1909, אַנ'אייביגע עמעריטור אין דער הויך פון 700 זל. אַ חודש.

דער מאַגיסטראַט און אויך די אַרבייטס־קאָ־מיסיע ביים שטאָט־ראַט האָט אַנערקענט, אַז די בעשיירענע אַנערקענונג קומט דעם פּערדינסטפולען פערטיידיגער, וועלכער איז געווען כמעט דער איינ־ציגער צווישען די לאָדזער אַדוואָקאַטען, וועלכע האָ־בען אָהן שום געלד־אינטערעס פערטיידיגט די פּאָ־ליטישע אַרעסטירטע אין די יאָהרען 1905 ביז 1909 אָהן אונטערשיד פון ריכטונג. אַדוו. פּיאָטר קאָהן האָט זיך אויך נישט אָפּגעשראָקען אַפילו דעמאָלט ווען דער בעריהמטער קאַזנאַקאָוו האָט געדראָהט איהם צו פערשיקען אויף סיביר.

דער ענין האָט אָבער אָנגענומען אַנ'אַנדער ווענדונג. נעכטען האָט זיך צום וויצע־פּרעזידענט וויעלונסקי געמעלדעט אַדוו. פּיאָטר קאָהן, וועלכער האָט אויסגעדריקט זיין דאַנק צוליב דער אַנערקענונג פון דער שטאָט צו זיין פּערזאָן, ער זאָגט זיך אָבער אָפּ פון דער מתנה, ווייל ער האָט נאָך גענוג כח צו אַרבייטען און פערדינען.

ערשטער פּאַקעט „פּאַרן קאָמיסאַר פון דער קראַנקען-קאַסע"

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט אלס קאָמיסאר אין דער קראנקער-קאסע געזאָלט בע-שטימט ווערען דער דירעקטאָר פון פאזנאנסקי'ס פאבריק ה' לאפושאנסקי, וועלכער איז ארויסגערו-פען געוואָרען קיין ווארשא. דער נייער קאָמיסאר זאָל שוין האָבען בעקומען אין ווארשא זיין נאָ-מינאציע. די קראנקען-קאסע האָט נאָך קיין שום אפיציעלע מיטטיילונג וועגען דער נאָמינאציע נישט בעקומען. דערווייל איז נעכטען אָנגעקומען א פּאַ-קעט פון הויפּט-פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא אדרעסירט פאַר'ן „קאָמיסאר פון דער קראַנקען-קאסע ה' לאפושאנסקי".

דער דאָזיגער פּאַקעט, אלזא, איז געווען דער ערשטער אפיציעלער דאָקומענט, וואָס האָט אָנגע-זאָגט, אז אין דער קראנקען-קאסע איז בעשטימט געוואָרען א קאָמיסאר.

קהלה פערוואַלטונג אנגענומען דעם ביודזשעט

אין דער 2. און 3. לעזונג

נעכטען אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג. צו דער זיצונג איז געקומען די גאַנצע אגודה-פראַקציע, אַדוו. ווייצמאַן און פרנס ציטרינאָווסקי. נאָך אַ לענגערן און שאַרפען וכוח זענען אַ רייהע פּאָזיציעס געקירצט און געשטראָכען געוואָרען. פרנס ציטרינאָווסקי האָט אַלס פּראָטעסט פערלאָזט די זיצונג. די איבעריגע האָבען דאַן אָנגענומען דעם ביודזשעט אין דער 2 און 3 לעזונג. דער ביודזשעט בעטרעפט 1 און אַ האַלבען מיליאָן זל.

גענויער וועגען דער זיצונג — מאָרגען.

היינט—אפצייכנונגס-טאג לטובת דעם יתומים-הויז

זגערזשער 40

היינט קומט פאָר אַ בלימעל פערקויף לטובת דעם פּאָפּולערען יתומים-הויז אין אונזער שטאָט. דאָס יתומים-הויז האַלט אויס עטליכע און זיבציג קינדער, וואָס שטאַמען פון די אָרימסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. ווער ווייסט וואָס מיט די עלענדע קינדער וואָלט געוואָרען, ווען זיי וואָלטען נישט בעקומען זייער היים און שול אינ'ם יתומים-הויז.

דער ביודזשעט פון דער אינסטיטוציע דעקט זיך מייסטענס פון מיטגליד-אָפּצאָהל און פון פריי-וויליגע שפענדען. ס'איז צו ערוואַרטען אַז אויך די היינטיגע זאַמלונג וועט האָבען ערפאָלג.

די רעזולטאַטען פון די וואַהלען ביי די האנדעלס-אנגעשטעלטע

נעכטען זענען פערענדיגט געוואָרען די וואַהלען אין האַנדעלס-אָנגעשטעלטען-פעראיין. ס'זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 475 שטימען. אין דער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען 9 פון דער ליסטע נומער 1, 3 — פון דער באָראָכאָוו-פראַקציע (ליסטער נומער 2) און 3 — פון דער גראָסער-פראַקציע (ליסטע נומער 3). די רעכטע פועלי ציון האָבען קיין מאַנדאַט נישט בעקומען.

א הלואה-קאַסע ביי „תומכי-אורחים"

אונטער'ן פאָרזיץ פון פרעזעס ה' י. בעכער איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר-זיצונג פון דער פערוואַלטונג און אַ גרעסערע צאָהל מיטגלידער, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו עפענען ביי „תומכי-אורחים" אַ גמילת-חסדים-קאַסע צו ערטיילען אָהן פּראָצענטיגע הלואות פאַר אונבעמיטעלטע, וועלכע בעזיצען נישט קיין נאָרמאַלע פּראָפעסיעס. די קאַסע וועט פאָרלויפיג אויסבאָרגען ביז 100 זל. אין נאָר אַזעלכע פּערזאָנען, וואָס וועלען זיך קענען אַרויסהעלפען מיט געלד. אַלס פאָנד אויף די גמילת חסדים-קאַסע איז ביי דער זיצונג געצייכענט געוואָרען 2.000 זל. צוליב די גרויסע צאָהל פּעטענטען בעשליסט די פערוואַלטונג, וואָס גיכער אָנצוהויבען די טעטיגקייט פון די הלואות-קאַסע.

יאַנקעל אדלער אין לאָדז

אין לאָדז ווײַלט איצט אַ חשוב'ער גאַסט — אונזער בן עיר, דער בעריהמטער מאַלער יאַנקעל אַדלער, וועלכער האָט דאָס לעצטע יאָהר געפּייערט טריומפען אויף אויסלענדישע אויסשטעלונגען און איז אָנערקענט געוואָרען, אַלס איינער פון די בעגאַבטעסטע קינסטלער אין דער געגענוואַרט.

קיין לאָדז איז יאַנקעל אַדלער געקומען וועגען משפחה-אַנגעלעגענהייטען אויף אַ קורצע צייט. אַזוי, אַז ער האָט נישט בדעה דערווייל צו מאַכען קיין אויסשטעלונג אין פּוילען.

מיר זאָגען איהם אַ הארציגען ברוך-הבא!

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. med. J. BETTE
שפּעציאַל-אַרצט פאַר אינערליכע און קינדער-קראַנקה.
פּיעטריקאָווער 6, טעל. 44-95.
נעהמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוונט.

נישט ערלויבט פּריוואַט-לאָטעריעס

(—) די וואָיעוואָדסטווע האָט בעקומען פונ'ם אינערן מיניסטער סלאַוואָי-סקלאַדקאָווסקי אַ צירקוליאַר וועגען פערבאָט פון די פּריוואַט-לאָטעריעס. אין דעם צירקוליאַר ווערט אָנגעוויזען, אַז די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט גיט פון צייט צו צייט אַרויס ערלויבנישען פערשידענע אינסטיטוציעס אויף איינצואָרדנען אונטערנעהמונגען, וועלכע טראָגען דעם כאַראַקטער פון לאָטעריע-שפּילען. אַזעלכע ערלויבנישען שטעהען אין אַ סתירה צים געזעץ וועגען דער מלוכה לאָטעריע און דעריבער, נישט רעכענענדיג זיך מיט דער ערלויבניש פו דער אַדמיניסטראַציע, טרעט אַרויס די פינאַנציעלע מאַכט געגען די אונטערנעהמער מיט אַ'נקלאַגע וועלכע דערפיהרט זיי אָפט צו גרויסע מאַטעריעלע פערלוסטען, ערנידריגט דערביי דעם פּרעסטיזש פון די מאַכט-אָרגאַנען, וועלכע האָבען די ערלויבנישען אַרויסגעגעבען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט בעפעהלט דער מיניסטער אַזעלכע ערלויבנישען מעהר נישט אַרויסצוגעבען. דערביי ווערט אין דעמזעלבען צירקוליאַר אָנגעוויזען, אַז לויט'ן זין פון העכסטען געריכט ווערט דורכ'ן וואָרט „לאָטעריע" געמיינט יעדע גורל-שפּיל, וואו דער זכה-בגורל ווערט דעצידירט דורך אַ בלינדען צופאַל.

בעגייסטערטע אויפנאַהמע פון פּראָפ. בראָדעצקי און קורט בלומענפעלד אויפ'ן נעכטיגען מיטינג

נעכטען זענען קיין לאָדז געקומען דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פּראָפ. בראָדעצקי און דער פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין דייטשלאַנד קורט בלומענפעלד. ביידע ציוניסטישע פיהרער זענען אַרויסגעטראָטען אויפ'ן ציוניסטישען מיטינג וועלכער איז פאָרגעקומען אינ'ם גרעסטען לאָדזער זאַל פון קינאָ „ספּלענדיד", וואו ביז אַהער זענען נאָך קיין שום מיטינגען איבערהויפּט נישט פאָרגעקומען. דעם מיטינג האָט געעפענט רעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, וועלכער האָט אין אַ קורצער רעדע בעגריסט די געסט און ערטיילט דאָס ערשטע וואָרט קורט בלומענפעלד'ן, וועלכער האָט געהאַלטען אַ זעהר שעהנע רעדע וועגען דעם 16. ציוניסטישען קאָנגרעס און דער פערברייטערטער יודישער „אַגענץ". נאָכדעם איז מיט אַ גרויסער רעדע אַרויסגעטראָטען פּראָפ. בראָדעצקי. אין זיין שעהנער זאַכליכער רעדע, וועלכע ער האָט געהאַלטען אין אַ זאַפטיגער יודישער שפּראַך האָט ער איבערגעגעבען וועגען דער אויפלעבונג פון א"י און וועגען דער אַלץ מעהר וואַקסענדער השפּעה פון א"י אַפילו אויף אַזעלכע שיכטען צווישען יודען, וואָס זענען ביז דער סאַמע לעצטער צייט געווען אָפּגעריסען און פרעמד פון אַלץ, וואָס ס'איז יודיש.

פּראָפ. בראָדעצקי האַלט אַז היינטיגעס יאָהר וועט דער נאַציאָנאַלער יודישער פערמעגען אין א"י פערדאָפּעלט ווערען.

די שטימונג אין זאַל איז געווען זעהר אַ געהויבענע און נאָכדעם ווי די געסט איז איינגעאָרדנעט געוואָרען אַן אָוואַציע איז דער מיטינג פערענדיגט געוואָרען מיט געזאַנג פון „התקוה".

א גנבה אין א קאַשטשיאָל

נעכטען אינדערפריה, ווען די דינער פונ'ם קאַשטשיאָל אויף פּלאַץ קאַשטשיעלני זענען געקומען עפענען דעם קאַשטשיאָל האָבען זיי בעמערקט נעבען אַלטאַר עפּעס אַן אונאָרדנונג, דאָס ווייטערע האָט בעוויזען, אַז צוויי זאַמעל-פּושקעס פעהלען אינגאַנצען און פון איין סקאַרבאָנקע מיט נדבות פעהלט דאָס גאַנצע געלד.

עס איז באַלד אַרויסגערופען געוואָרען פּאָליציי, וועלכע האָט בעת דער אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אַז דער גנב האָט זיך אַריינגעכאַפּט אין קאַשטשיאָל נאָך אין אָוונט בעת דעם אָוונט-גאָטעסדינסט און ווען אַלע זענען אַרויס פונ'ם קאַשטשיאָל מיט אַ פּראָצעסיע אויפ'ן באַלוטער פּלאַץ איז ער געבליבען אין קאַשטשיאָל ווען מען האָט געשלאָסען. ביינאַכט האָט דער גנב אויסגעפיהרט די גנבה נאָכדעם צוגעבונדען אַ שטריק צום פענסטער און אויפ'ן שטריק זיך אַראָפּגעלאָזט אויפ'ן הויף און פון דאָרט אויף דער גאַס.

די אויספאָרשונג אין דעם ענין דויערט.

די ידיעה וועגען דער גנבה אין קאַשטשיאָל האָט דאָרט פערזאַמעלט אַ גרויסען עולם.

פערזאַמלונג פון „לינת הצדק"

עהרנעכטען אין אָוונט איז אין ענגלישען זאַל פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „לינת-הצדק", די פערזאַמלונג איז געעפענט געוואָרען דורך לאַזניק יאָעל, און אַלס פאָרזיצענדער איז געוועהלט געוואָרען י. מ. מאָשקאָוויטש.

דער קאַסע-בעריכט, וועלכער שליסט זיך אין די אויסגאַבען מיט אַ סומע פון איבער 100 טויזענד זלאָטים גיט אָפּ ה' מ. שולמאַן, אַרום בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע וועלכע דויערט עטליכע שעה, די רעדנער קריטיקירען דעם בעריכט, וועלכער שליסט זיך מיט אַ גרויסען דעפיציט, זיי ווייזען אָן, אַז מ'האָט נישט געדאַרפט אָרגאַניזירען קיין נייע אינסטיטוציעס און זיך אַריינלאָז'ען אין חובות דערויף האָבען די געוועזענע פערוואַלטונגס-מיטגלידער געענטפערט, אַז דאָס נייע אַמבולאַטאָריום און דער פיזיקאַליש-טעראַפּישער קאַבינעט זענען געווען זעהר נויטיגע אינסטיטוציעס און די נייע פערוואַלטונג מוז זעהען צו שאַפען די נויטיגע פאָנדען צו דעקען דעם דעפיציט.

פאַרטאָגס איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאָלגענדע פערוואַלטונג: אַ. יאָעל, י. שטערן, פרוי ע. בענדער, פרוי ב. קאָפּציאָווסקאַ, ה' וואָלף, י. וואָלף, ה. שטראַזשעוו, א. גראָסבערג, ז. קליין, י. מ. זדונסקי ש. לעווי, ה. גלאַזער, מ. עפּשטיין, ד. באָרזיכאָווסקי, און א. האַנעמאַן. קאַנדידאַטען: י. גליקסבערג, מ. האָכענבערג, ב. טאָכטערמאַן, מ. נעלקענבוים, און נ. גאָלדראַך. רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: ב. וואַרכיווקער, מ. ראַבינאָוו, וו. אַלשינאָווער. קאַנדידאַטען: י. מונק און ז. ציטרין.

לאָדזער גנבים שטעקען אָפּ „וויזיטען"

ביי די גלח'ים אין טאָמאַשאָוו, וואָלבאָרזש און אומגעגענד

(פון אונזער טאָמאַשאָווער קאָרעספּאָנדענט)

ד. 23. מאַי אין אָוונט איז אַ טאַקסובקע פאָרגעפאָהרען פאַר'ן הויז פון היגען גלח קאָנאָניק שימאַנסקי אויף פּלאַצאָווע גאַס. פון אויטאָ זענען אַרויס צוויי אונבעקאַנטע פּערזאָנען, אַריין אין דער וואוינונג פון גלח און אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואָס קיינער פון די הויז-מענשען זענען אין שטוב נישט געווען, האָבען זיי אַרויסגעגנב'עט ציהרונג און פערשידענע ווערטפולע חפצים און באַלד נעלם געוואָרען.

באַלד צומאָרגענס האָט ה' שימאַנסקי וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי.

אויף צומאָרגענס איז אויך דער היגער פּאָליציי געמאָלדען געוואָרען, אַז אין דער זעלבער נאַכט איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ גנבה פון ווערטפולע חפצים ביים גלח אין שטעדטעל וואָלבאָרזש נעבען טאָמאַשאָוו. און בעזונדער אויך אַ גנבה אין דער פּאַראַפיע דרוזשביץ (פּיעטריקאָווער קרייז) ביים גלח ראַזשסקי.

די פּאָליציי איז אָבער געלונגען פעסטצושטעלען, אַז די גנבות האָבען אויסגעפיהרט: דער פּראָפעסיאָנעלער גנב מיכאַל וואָיטשאַק און ראָמאַן סטאָלאַרסקי (לאָדז-כוינע).

די צוויי חברה-לייט זענען נאָך לאַנגע זוכענישען געכאַפּט געוואָרען.

וואָיטשאַק איז זיך מודה צו די אויסגעפיהרטע גנבות נאָר ער טענה'ט, אַז ער האָט אין דער „אַרבייט" מיטגעהאָלפען זיין חבר סטאָלאַרטשיק'ן און נאָך אַ דריטען אַ געוויסען טשישעווסקי. ווי וואָיטשאַק גיט איבער, האָבען זיי די גע'גנב'עטע זאַכען פערקויפט צו אַ לאָדזער פּאַסערין.

ג.—קראַניץ.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט האַסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 11 יוני

12.50–12.10 וואַרשאַ, גראַמאָפאָן-מוזיק.
16.15 וואַרשאַ, פּראָגראַם פאַר קינדער, שול-כאָר.
16.50 פּויזען, רעציטאַציע פון סט. וויסאָצקאַ.
17.55 וואַרשאַ, אָרקעסטער-קאָנצערט.
18.35 וואַרשאַ, פּאָעטישע רעציטאַציעס.
19.20 פּויזען „קאַרוזאָ – דער קעניג פון די זינגער", רעפעראַט פון עוגעניוש מאַי.
19.50 פּויזען, טראַנסמיסיע פון „וויעלקי טעאַטער" אָפּערע פון וואַלעווסקי.
22–23 קאָמוניקאַט פון פּ.אַ.ט.
16 30 לייפּציג, קאַמעראַל-קאָנצערט.
18.30 מאָסקווע, טראַנסמיסיע פון דער מאָסקווער אָפּערע.
19.00 לענינגראַד, לענינגראַדער אָפּערע „רוסלאַן און לודמילאַ" פון גלינקאַ.
19 30 בודאַפּעשט, קעניגליכע אָפּערע.
20.10 לאַנגענבערג, אָוונט פון ריכאַרד שטרויס.
20.10 וויען, „דער גאָלדשמיד פון טאָלעדאָ" ראָמאַנטישע אָפּערע פון אָפענבאַך.
21 00 מינכען, קעטעלביי-אָוונט אונטער דער דיר. פון קאָמפּאָזיטאָר.
21 00 ביסעל, קאָנצערט פון אַנטווערפּען.
21.00 רוים, „טוראַנדאָט" לירישע אָפּערע פון פּוטשיני.
22.40 לאָנדאָן, דריטער אַקט פון דער אָפּערע „דזשאָקאָנדאַ".

א בריף אין רעדאַקציע

פון זעליג פּאַשאַה

איך בין איצט אין האַמבורג. נישט קוקענדיג אויף דעם וואָס איך האָב געזאָגט דער וואַרשאַווער פּרעסע, אַז איך וועל מיך נישט מעהר בעטייליגען אין די אַטלעטען קאַמפען, דאָך וואָלט איך פאַר מיין אַרויספאָהרען נאָך אַמעריקאַ, קומען קיין לאָדז.

איך פאָדער דעריבער אויף אַלע אַטלעטען פון אינטערנאַציאָנאַלען טורניר, וואָס קומט פאָר יעצט אין לאָדז צום קאַמף. איך בעט בעגריסען די יודישע לאָדזער ספּאָרטסמאַנען.

מיט בעגריסונג

זעליג פּאַשאַף

גאַסטראָלען פון וויערא קאַניעווסקאַ און פּויל ברייטמאַן

היינט ווערט אין יודישען טעאַטער אין פילהאַרמאָניע געשפּילט צום צווייטען מאָל די אָפּערעטע „דאָס חזנדל" מיט די געסט וויערא קאַנעווסקאַ און פּויל ברייטמאַן אין די הויפּט-ראָלען.

דאָס שטיק וואָס האָט גרויס ערפאָלג אין אַלע שטעט, וואו עס ווערט געשפּילט, איז בעת דער ערשטער פאָרשטעלונג דעם פערגאַנגענעם שבת זעהר וואַרים אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן טעאַטער-עולם און ווי ס'איז פאָראויסצוזעהען וועט עס אויך אין לאָדז האָבען ערפאָלג.

פון רעווי-טעאַטער „גאַנג"

דאָס רעווי-טעאַטער „גאַנג" האָט שוין ערוואָרבען די סימפּאַטיע פון איהרע בעזוכער. נישט קוקענדיג אויף די קיהלע וועטערן ווערט דאָס גערטענדעל אויף ציגעל גאַס 16, זעהר גוט בעזוכט. די פרעהליכע און פאַרביגע רעווי „בלאָנדינקעס אָדער ברונעטקעס" מיט די געלונגענע אַרויסטריטען פון האַנקאַ רונאָווצקאַ, לידיאַ פּשעשטיעלסקאַ, גוסטאַוו ציבולסקי און באַלעט פאַר סאַבאָלט—וואַינאַר האָבען גרויס ערפאָלג.

10-טער טאג פון די רינג-קאמפען אין צירק

נעכטען האָבען געקעמפט 4 פּאָר: 1) שאַכט-שניידער מיט שטיבאָרן. אויף דער 7. מינוט האָט שאַכטשניידער בעזיגט שטיבאָרן דורך אַ פאָרערשטען פּאַס. 2) קאָרנאַץ האָט אין 4 מינוט בעזיגט וואָלזשעווסקין דורך אַ פאָרערשטען פּאַס. 3) דער קאַמף קראַוס—פּעטראָוויטש האָט געדויערט 20 מינוט און איז געבליבען נישט ענטשידען הגם פּעטראָוויטש האָט געהאַט אַן איבערוויכט. 4) דער רעצענזירענדער קאַמף פון שטעקער מיט שפּיוואַטשעק האָט זיך פערענדיגט אויף דער 35. מינוט מיט אַ זיג פון שטעקער.

Dr. DONCHIN
מאַניושקאָ 1, טעלעפאָן 9-97
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און 4—7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

ער מאכט א לעבעו פון פערדינגעו זיך אלס א גאסט ביי רייכע לייט

„א דזשענטעלמען צו פערדינגען“ — דאס איז די ביזנעס פון א ניו-יארקער יונגעמאן מיט'ן נאמען זשוסטין לאריאט. ער פערדינגט זיך אלס א גאסט ביי רייכע לייט, און פאר א געוויסער סומע געהט ער צו זייערע דינערס, פארטיס און בעלער.

ער פערדינט ארום פינף טויזענד דאלאר א יאהר פון דער דאזיגער ארבייט, זאגט ער, און זיין אגענט, וועלכער שיקט איהם ארויס צו דער ארבייט, מאכט ארום 12 הונדערט דאלאר אויף איהם.

דער פראפעסיאנעלער „גאסט“ לאזט זיך גוט בעצאהלען פאר די עטליכע שטונדען, דער טעג וואס ער פערברענגט ביי זיינע באלעבאטים.

ער איז געוועז ביי אן'עלטערער רייכער פרוי, וועלכע האט אלע איהרע יאהרען געלעבט אין אויסלאנד. זי האט נישט געהאט קיין קאוואליערען צו בעגלייטען איהר, האט זי איהם געדונגען צו קומען אלס א גאסט א געוויסען נאכמיטאג, ווען זי האט איינגעלאדען עטליכע פריינדינס צו טהע ביי איהר אין הויז. זי האט געוואלט ווייזען איהרע פריינדינס, אז זי איז נאך נישט אויסגעשפילט און, אז זי קען נאך אלץ צוציהען מענער צו זיך.

אינמיטען דער טהע-פארטי, איז ער אנגעקומען, האט ווארים בעגריסט די פרוי ווי א ליבע פריינדין פון פילע יאהרען און האט פערבראכט מיט דער קאמפאני עטליכע שטונדען.

ער האט אויך איינמאל געהאט צו בעגלייטען א כלה צו דער חופה. דאס מיידעל האט זיך געהאט צוקריגט מיט איהרע עלטערען, וועלכע עס איז נישט געפעלען געווען דער שידוך. זי האט איהם אנגעשטעלט צו פערנעהמען איהר פאטער'ס פלאץ אלס אונטערפיהרער, און די חתונה איז דורכגעגאנגען מיט „ערפאלג“.

אן'עלטערע פאר פאלק האט איהם איינמאל געדונגען צו זיין א „פערטע האנד“ ביי קארטען. ער האט געהאט א יונגע מיידעל אלס פארטנערקע אין דעם קארטען-שפיל, און ער גלויבט, אז דאס מיידעל איז אויך געווען א געדונגענע פאר דעם ציועק.

עטליכע מאל איז איהם אויסגעקומען צו זיין דער פערצעהנטער ביי באנקעטען. אמעריקאנער האלטען, אז דרייצעהן איז נישט מזל'דיג, און ווען עס קומט אויס צו האבען 13 געסט ביים טיש, מוז מען קריגען א פערצענטען. ער ווייס ווי צו קליידען זיך און בענעהמען זיך ביי אריסטאקראטען, פערדינגט זיך אלס דער פערצענטער, עסט א רייכען מאלצייט און קריגט נאך בעצאהלט פאר דעם.

ער האט איינמאל פערבראכט א גאנצע וואך שפילענדיג שאך מיט א קראנקען מאן, וועלכער האט נישט געהאט קיין פריינט וואס קענען שפילען. ער האט אויך אמאל פערדונגען זיך אלס א „ברודער“ צו א דאמע, וועמען אן'איבערדריסיגער געליבטער האט פערפאלגט — דער געליבטער האט זיך אפגעטראגען, ווען ער האט דערזעהן דעם „ברודער“

מיט איין ווארט, ה' לאריאט פערברענגט זיין צייט אין די רייכסטע פלעצער. לעבט א גוטען טאג און קריגט נאך בעצאהלט פאר דעם.

דער האנדעל אויף ראטעס

דער פערקויף אויף ראטעס איז אין פוילען געווארען פאפולער נאך דער מלחמה, אייגענטליך פונ'ם יאהר 1924 ווען עס איז איינגעפיהרט געווארען דער זלאטי.

דאס מין האנדעל אויף ראטעס קומט פון מערב-אייראפא און פון די פעראייניגטע שטאטען, וואו דער סיסטעם איז געווען איינגעפיהרט שוין פון לאנג.

פאר דער מאסע קויפער איז דער סיסטעם בעקוועם, ווייל מען קען נעהמען און שוין געברויכען די נויטיגע זאך, וועלכע מען וואלט ביי אנדערע בעדינגונגען געקענט קויפען ערשט, ווען מען וועט זיך אנזאמלען געלד. פאר די פערקויפער איז בעקוועם, ווייל עס פערגרעסערט דעם אומזאץ — אזוי, אז דער האנדעל אויף ראטעס איז א גאנץ פאזיטיווע ערשיינונג אין דעם ווירטשאפטליכען לעבען פונ'ם לאנד. עס גיט די מעגליכקייט די בריייטע ארבייטער-מאסע צו שאפען זיך פערשידענע זאכען און דעם האנדעל און אינדוסטריע זיך ברייטער צו ענטוויקלען. אויף ראטעס קען מען איצט בעקומען פון דער מינדעסטער ביז דער גרעסטער זאך, אפילו אן'אויטא פון

„General Motors Corporation“,

וועלכער געהט נאך דעם גייסט פון דער צייט און גיט אויטאס אויף ראטעס און אויף די בעסטע בעדינגונגען, האט בעוויזען, אז דערפון געווינט סיי די פערקויפער און סיי די קויפער.

די סטאטיסטיק פון דער געזעלשאפט האט בעוויזען, אז אין משך פון 1928 האט „דזשענעראל מאטארס קארפאריישן“ אויספראדוצירט 260,000 אויטאס — מיט 70,000 אויטאס מעהר ד. ה. 35 פראצענט מעהר, ווי עס איז געווען פאראויסגעזעהען אין פלאן פון פראדוקציע אויפ'ן יאהר 1928.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
... פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך ... פון 10—11 און פון 8—... ווין ליטעוגיוגע, נגארושער 17

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט“.

במשך דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייננגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9304 א לעזער פון טארגאווע:

בלויז פון פערקויפער און עקספעדיענטען פאדערט זיך א 6-קלאסיגע שול-צענז, בכדי זיי זאלען אנערקענט ווערען פאר גייסטיגע ארבייטער און האבען ממילא דאס רעכט אויף א 3 חדשים'דיגע קינדיגונג.

דאגעגען בוכהאלטערען, אומאפהענגיג פון דער מאס שול-בילדונג ווערען יא אנערקענט פאר גייסטיגע ארבייטער.

9305 א לעזער פון גייערס מארק:

פאר א דירה, וואס איז געגאנגען אין יוני 1914 — 50 רובל, דארף מען פאר'ן לויפענדען 2 קווארטל (פון 1 אפריל ביז 30 יוני) צאהלען 23 זל. 28 גר.

9306 קאזאק:

אויף א געזעצליכען אופן צו בעפרייען אייך פון דער פליכט צו צאהלען דירה געלד פאר דער צייט פון אייער מיליטער-דינסט איז א גאנג פון אונמעגליכקייט, בנוגע דער צווייטער פראגע ווענען פערזיכערען זיך די איבערגעלאזענע דירה,— דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

9807 יאג.

מיר גייען נישט אריין אין עצם ענין, צי איהר זענט יא שולדיג, אדער נישט דעם הויז-לעהרער, געגוג איז צו זאגען, אז איצט נאכ'ן אפלויף פון איבער 1 יאהר, איז שוין אזא חוב פערעלטערט און בלויז צוליב דער דאזיגער סבה שוין אליין קאן דאס געריכט אזא חוב נישט צו-משפט'ן.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
... פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 ...

9308 א לעזער פון גייערס ראיאן.

קיין שטראף דראהט אייך נישט דער ארבייטער האט נאר דאס רעכט אויף קינדיגונג.

ווען מען וועט אייך רופען אויף איבונגען איז שווער צו זאגען.

9309 ווארשאווסקי פון קאנסטאנטינער 42:

דער אונטערנעהמער קאן אייך קינדיגען ערשט נאך דעם ווי עס ענדיגט זיך דער טערמין פון אורלויב.

S. Sz. 9310

אויב אייער מאן האט נישט אפגעארבייט אויפ'ן פאסטען קיין 10 יאהר האט איהר נישט קיין רעכט צו פאדערען קיין בעזונדערע ענטשעדיגונג.

פון פערזיכערונגס-פאנד פאר גייסטיגע ארבייטער קומט אייך נאר אן'איינמאליגע גראטיפיקאציע אין דער הויך פון 1 — יעהריגען גרונדלוין.

9311 א הויז-אדמיניסטראטאר:

הגם עס האנדעלט זיך וועגען אנ'אזוי גערופענע דינסט'דירה, פונדעסטוועגען וועט דער הויזווירט נישט קאנען די איבערגעבליבענע אלמנה עקסמיסירען פון דער וואוינונג. אויף דער זעלבער דירה איז חל דער דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ.

דער הויזווירט קאן נאר פאדערען פון דער אלמנה דירה געלד.

9312 א פעראינטערעסירטען:

אויב ס'האנדעלט זיך וועגען א קליינע דירה (ביז 4 צימערען) איז נישט גילטיג קיין שום קאנטראקט אין פרט פון דער הויכקייט פון דער פערפליכטענדער סומע גרונד דירה-געלד און אויך נישט אין פרט פון ארויסציהען זיך צום בעשטימטען טערמין.

דאגעגען איז יא גילטיג דער פונקט וועגען נישט טארען אפטרעטען א טייל וואוינונג א סובלאקאטאר.

9313 א שטאפערין פון מלינארסקא:

א פראבע טאר נישט לענגער דויערען, ווי 7 טעג.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפ (האר אויספאל).
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען מענער - שוועכע, ליכט און רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

יודישער אקטיאר אויף זיין וואנדערונג

(רייזע-איינדריקען)

פון וויערא קאניעווסקא

.2

אלע טעאטערען, קינאס, און פערוויילונגסערטער אין גאנץ דרום-אפריקא זענען ארגאניזירט אין א טרעסט, זיי געפונען זיך אונטער איין הויפטפערוואלטונג און דער דירעקטאר פון דער דאזיגער הויפט-פערוואלטונג איז א ליטווישער יוד, א געוויסער שלעזינגער, וועלכער איז מיט יאהרען צוריק געקומען קיין אמעריקא, דארט געמאכט א פערמעגען און דאן זיך איבערגעקליבען קיין אפריקא. דא איז ער געווארען איינער פון די בעריהמטעסטע פערזענליכקייטען אין דער ווירטשאפטליכער וועלט. ער איז דער בעל-יועץ ביי דער אפריקאנישער רעגירונג אין ווירטשאפטליכע פראגען. און ווען די דרום-אפריקאנישע רעגירונג האט געוואלט אנקניפען בעציהונגען מיט סאוויעט-רוסלאנד, איז שלעזינגער געווען דער עקספערט, וועלכער איז געפאהרען קיין סאוויעט-רוסלאנד און האט טאקע ראליע געמאכט די אונטערהאנדלונגען. שלעזינגער האט געזאגט זיין מיינונג, אז ס'איז נאך נישט צייט אויף אנצוקניפען בעציהונגען מיט רוסלאנד און אזוי איז עס אויך געווען.

אט דער שלעזינגער איז דאס דער דירעקטאר פון דעם טעאטער-טרעסט און צו איהם האבען מיר זיך געדארפט ווענדען וועגען א טעאטער און ערלויבניש צו שפילען. שלעזינגער איז אגב א גוטער יוד, ער איז א גבאי אין דער חברה קדישא, אין יאהאניסבורג, וועלכע נעהמט אגב ארום די גאנצע געזעלשאפטליכע טעטיגקייט פון די יודען. ער גיט געלד אויף קרן-היסוד, און אנדערע יודישע צוועקען, אבער עס זאל איהם געהן אין לעבען, אז אין דרום-אפריקא זאל מען שפילען יודיש טעאטער קען מען נישט זאגען.

ווען ער האט אבער בעקומען דעם פארשלאג וועגען אונזער געפלאנטער רייזע, האט ער מיט דער גרעסטער העפליכקייט און גוטען ווילען אונז איינגעארדענט אונזער טורניר. אונזער טרופע איז בעשטאנען פון פערהעלטנישמעסיגע גוטע כוחות. א חוץ מיר איז אין דער טרופע געווען פאול ברייטמאן, מאקס ברין, זינא קאפעל, די לאזעריק רות רענע, דער קאמפאזיטאר דוד בייגעלמאן און נאך אנדערע.

פלוצלונג האבען מיר בעקומען פון דעם דירעקטאר שלעזינגער א מארנעם תנאי פאר אונזער טורניר, אויף וועלכען מיר װאלטען זיך קיינמאל נישט געריכט. שלעזינגער האט אונז נעמליך געשריבען אט-וואס: ער אנערקענט אמת, אז אונזער טרופע בעשטעהט פון ערשטקלאסיגע כוחות, און איז זיכער אין אונזער ערפאלג, אבער אויפ'ן פערלאנג פון א רייהע יודישע יוגענד-פעראיינען, שטעלט ער א בעדינג, אז די טרופע זאל נישט שפילען קיין לייכטע אפערעטקעס, מעלאדראמעס, אדער עהנליכע שטיק, נאר די טרופע מוז זיך פערפליכטען אויך צו שטעלען א ליטעראריש רעפערטואר.

דעם אמת געזאגט, האט דאס אונז שטארק איבערראשט. מיר האבען געוואוסט אז אין דרום-אפריקא מוז מען שטעלען א לייכטען רעפערטואר, ווייל די דארטיגע יודען פערשטעהען שוואך יודיש און דערצו אונזער יודיש און וועגען דעם, אז זיי זאלען קענען אדער זיך פעראינטערעסירען מיט יודישער ליטעראטור איז גאר קיין רייד נישט געווען און פלוצים גאר אזא פאדערונג און דער דירעקטאר פון טעאטער-טרעסט נעהמט אין אכט די דאזיגע פאדערונג.

מ'קען פערשטעהן פון אונזער צוזאמענשטעל, אז מיר זענען נישט געווען שטארק צוגעגרייט צו קיין ליטעראריש-דראמאטישען רעפערטואר. די פאדערונג פון דער יודישער יוגענד האט אונז אבער שטארק און אנגענעהם איבערראשט און מיר האבען צוגעגרייט צוויי ליטעראַרישע פיעסען: שלום-עליכם'ס „דאס גרויסע געווינס“ און אנדרעיעוס „זיבען געהאנגענע“. דער דאזיגער תנאי פאר אונז האט אויך געהאט דעם רעזולטאט וואס מיר האבען וועגען די דרום-אפריקאנישע יודען בעקומען א גאר אנדערע מיינונג, פון דער, וועלכע מיר האבען געהאט ביז איצט.

בעקומען א קאנטראקט פון דר. שלעזינגער זענען מיר געפאהרען.

מ'דארף דא בעמערקען, אז ווען מיר איז אויסגעקומען צו פאהרען מיט א יודישער טרופע אין א ווייטען וועג האט דאס שטענדיג ביי אלע מיטרייזענדע ארויסגערופען דעם גרעסטען אינטערעס און מ'האט צו דער טרופע ארויסגעוויזען די גרעסטע אויפמערקזאמקייט. אבער דאס איז געזאגט געווארען נאר מצד נישט-יודען. די עמיגראנטען יודען וואס מ'טרעפט שטענדיג אויפ'ן וועג מאכען זיך נישט פיל דערפון, ווערען באלד היימיש און בעמיהען זיך צו בעווייזען, אז זיי זענען מעהר אקליימאטיזירט אין די ריכטיגע. אונזער רייזע קיין דרום-אפריקא איז אבער געווען גאנץ אנדערש, זי איז געווען פול מיט קוריאזען און איבערלעבענישען וועגען וועלכע ס'לוינט צו דערצעהלען.

אויף דער שיף, אויף וועלכער מיר זענען געפאהרען זענען געווען עטליכע הונדערט פאסאזשירען. דא איז געווען א געמיש פון שפראכען, ראסען, נאציעס, קולטורען און בעגריפען, דא איז געווען דער אמת'ער דור-הפלגה און אין די ערשטע טעג פון אונזער רייזע, האט מען אנגעהויבען צו טאפען דעם דופק. יודען האבען געזוכט זייערע ראסן-עלבע פראנצויזען, רייטשען און אנדערע, עס זענען אבער געווען אזעלכע וועלכע האבען נישט געהאט מעהר קיינעם פון זייער ראסע, פון זייער לאנד אדער נאציע און האבען זיך געבלאנקעט איינזאם איבער דער שיף, אזוי איז געווען איינע א יאפאנערין, דריי שווארצע (איך ווייס נאך ביז היינט נישט פונוואנען זיי שטאמען) א כינעזער און איינער פון נאהענט צום צפון-פאל, וועלכער איז געווען ארומגעוויקעלט און איינגעפאקט ווייל ער האט געמיינט, אז דא איז אזוי קאלט ווי ביי זיך אין דער היים, אט די דאזיגע איינזאמע מענשען האבען געזוכט בעקאנטשאפט, געזעלשאפט האבען געלעכצט נאך א פריינדליכען שמייכעל, נאך א גוט-מארגען.

אבער ווער זאל זיך מיט זיי אינטערעסירען.

(המשך מארגען).

ווינער פייערט דעם 20־טען יאָהר־צייט

פון בעריהמטען יודישען אקטיאר אדאלף זאנענטאַל

פראַנץ יאָזעף האט איהם געמאַכט פאר אנ'אַדעליגען, געבענדיג איהם דעם טיטעל „פאָן“. פון אַנ'ארימען שניידער-יונגעל איז ער געווארען איינער פון די גרעסטע שוישפּילער

אין דער ווינער טעאַטער־וועלט פייערט מען איצט דעם 20־טען יאָהרצייט פון דעם וועלט־בעריהמטען יודישען שוישפילער פון ווינער קייזערליכען בורג־טעאַטער אַראָלף ריטער פאָן זאָנענטהאַל.

אַראָלף פאָן זאָנענטהאַל, וועלכער איז געשטאָרבען צוריק מיט 20 יאָהר, איז פערעכענט פאַר איינעם פון די גרעסטע שוישפילער, וואָס די וועלט האָט ווען עס איז פערמאָגט.

אין ווינער בורג־טעאַטער ווערען אויפגעפיהרט בלויז קלאַסישע ווערק פון די גרעסטע דיכטער, ווי שעקספיר, קאלדעראָן, שילער, געטע. נאַטירליך, ווערען דאָרטען אויך איצט אויפגעפיהרט מאָדערנע פּיעסען, אָבער זעהר געקליבענע. און פון אַנערקענטע דיכטער. די שוישפילער פון בורג־טעאַטער זענען די גרעסטע און וויכטיגסטע קינסטלער, און די פריהערדיגע. עטייטען האָבען זיי געהאַט דעם טיטול: „קייזער־קעניגליכער האָף־בורגשוישפילער“. איצט טראָגען זיי דעם טיטול „בורגשוישפילער“ וואָס איז דער גרעסטער שטאָלץ פון די אייראָפּעאישע שוישפילער.

אין דער היסטאָריע פון דעם האָפבורגטעאַטער ווערט אַראָלף ריטער פאָן זענענטהאַל בעצייכענט אַלס דער גרעסטער שוישפילער. ער איז געווען דער גרויסער מייסטער פון קלאַסישען שפילען. פיל ביכער זענען וועגען זאָנענטהאַלען געשריבען געוואָרען, ט־אָץ דעם, וואָס זאָנענטהאַל איז געווען אַ יוד און ער האָט זיך נישט געשמד'ט, האָט איהם פונדעסטוועגען קייזער פראַנץ יאָזעף געאַדעלט מיט דעם טיטול „ריטער פאָן“.

דער וועלט־בעריהמטער גרויסער שוישפילער אַראָלף פאָן־זאָנענטהאַל האָט געשטאַמט פון אַ זעהר אָרימער יודישער פאַמיליע פון בודאַפּעשט, אונגאַרן. זאָנענטהאַל האָט זיך קיינמאָל נישט געשעמט מיט זיין יודישקייט און זיך קיינמאָל נישט אויסבעהאַלטען מיט זיין יודישער אָפּשטאַמונג. ער איז געווען זעהר פרום, און ביי זיינע גרעסטע ערפאָלגען אין קייזערליכען בורג־טעאַטער, פלעגט ער קיינמאָל נישט דורכלאָזען צו געהן אין טעמפּעל ראַוונען. אין די ימים־נוראים פלעגט ער נישט שפּילען, און די צייטונגען שרייבען איצט, אַז דאָס קייזערליכע בורג־טעאַטער פלעגט פיל מאָל זיין געשלאָסען צוליב דעם וואָס אַראָלף זאָנענטהאַל פלעגט פייערן אַ יודישען יום טוב. אין זיין צוואה האָט ער געשריבען:

„איך האָב געלעבט ווי אַ פרומער יוד, און איך ווינש, אַז מען זאָל מיך מקבר זיין לויט די יודישע דינים“.

זאָנענטהאַל'ס פאָטער איז געווען אַנ'אָרימער בעל מלאכה און איז געשטאָרבען יונג איבערלאָזענדיג אַנ'אונפערזאָרגטע פאַמיליע. זאָנענטהאַל, וועלכער איז יונגערהייט געוואָרען אַ יתום, האָט זיך געלערנט שניידעריי ב ־ דעם יודישען שניידער־מייסטער וואָלף פראַגער, אין בודאַפּעשט.

אין יאָהר 1850 קומט אַראָלף זאָנענטהאַל קיין ווין זוכען אַרבייט.

(אַ בריף פון ווין)

ער האָט מיטגעבראַכט זיין געזעלען־ביכעל“ וואָס יעדער אַרבייטער האָט געמוזט האָבען אום צו בעקומען אַרבייט.

זאָנענטהאַל ווערט געשילדערט אַלס אַ שעהן יונגעל, מיט שוואַרצע האָר און שוואַרצע אויסדרוקספולע אויגען. ער האָט געהאַט ראָס, וואָס מען רופט אָן אַ שעהנע שטימע, און ער פלעגט ביי דער אַרבייט זינגען חנישע שטיקלעך און אויך אַנדערע לידער. אָבער זיין לייַדענשאַפט איז געווען טעאַטער. עס האָט איהם כסדר געצויגען צו דער ביהנע. ב ־ידער אַרבייט פלעגט ער נאָכמאַכען די העוית פון זיין מייסטער און פון די איבעריגע געזעלען, וועלכע האָבען מיט איהם צוזאַמען געאַרבייט. אין זיין פרייער צייט פלעגט ער געהען אין טעאַטער אויף אַ ביליגען פּלאַץ, ער פלעגט שלינגען אַלץ, וואָס עס קומט פאָר אויף דער ביהנע, און אויף מאָרגען, זיצענדיג ביי דער אַרבייט, פלעגט ער „שפּילען“ די „העלדען־ראָלען“ וועלכע ער האָט געזעהן שפּילען די שוישפילער אויף דער ביהנע.

איינמאָל — דערצעהלט די טעאַטער־היסטאָריע — האָט מען אין בורג־טעאַטער אויפגענומען שעהנע, יונגע יונגלעך אַלס סטאַטיסטען, וועלכע האָבען געדאַרפט שפּילען אויף דער ביהנע „שטומע ראָלען“ אַלס כאָלדאַטען פון אַנ'אַרמעע. אַראָלף זאָנענטהאַל, וועלכער האָט געהאַט פּראָטעקציע דורך זיין בעקאַנטען סטאַטיסט, איז אויך אויפגענומען געוואָרען אַלס סטאַטיסט פאַר יענער פאָרשטעלונג, וועלכע מען האָט דאַמאָלסט געשפּילט אין בורג־טעאַטער. די סטאַטיסטע פלעגען אויפגענומען ווערען פאַר בלויז איין פאָרשטעלונג. דער האָנאָראַר איז בעשטאַנען פון אַ האַלבען גולדען.

ווי אַזוי אַראָלף זאָנענטהאַל איז פון אַ נאָמענלאָזען סטאַטיסט פאַר איין אָוענד געוואָרען אַ שוישפילער פון קייזערליכען בורג־טעאַטער זענען דאָ פערשידענע לעגענדע. איין לעגענדע דערצעהלט, אַז זאָנענטהאַל, אַלס סטאַטיסט און סאָלדאַט, האָט זיך אַזוי פר ־יאַן שוישפילעריש געהאַלטען אויף דער ביהנע אַז דער דאַמאָלסדיגער רעושיסאָר האָט געמיינט, אַז זאָנענטהאַל איז דאָס יענער אַרטיסט, וועלכער האָט ב ־ יידי פּיעסע אַ ראָלע אַרויסצוקומען אויף דער ביהנע צו זאָגען דריי ווערטער און אַנידערפאַלען טויט. האָט ער זאָנענטהאַל'ן געהייסען שפּילען די ראָלע פון דריי ווערטער. זאָנענטהאַל איז אַרויף אויף דער ביהנע און ער האָט די קליינע ראָלע פון זאָגען עטליכע ווערטער, אַלס פערוואונדעטער סאָלדאַט און אַנידערפאַלען טויט, געשפּילט אַזוי עכט. מיט אַזאַ קינסטלערישער קראַפט, אַז דאָס פּובליקום פון דעם בעריהמטען בורג־טעאַטער איז פערכאַפּט געוואָרען און דעם סטאַטיסט בעגייסטערט אַפּלאָדירט. דער רעושיסאָר און דער דירעקטאָר האָבען ראַן אַראָלף זאָנענטהאַל'ן אַנגאַזשירט אַלס שוישפילער פון בורג־טעאַטער.

אַ צווייטע לעגענדע וועגען דעם אָנהויב פון אַראָלף זאָנענטהאַל'ס שוישפילערישער קאַריערע ווערט דערצעהלט אַנדערש:

אַראָלף זאָנענטהאַל איז אַלט געווען נײַנצעהן יאָהר און ער האָט מיט אַ קליינער שוישפילער טרופּע פון דער פּראָווינץ געשפּילט אין אַ דאָרף אויפ'ן מיטען מאַרק פאַר פּויערים.

אין אַ פּאָר יאָהר אַרום איז אַראָלף זאָנענטהאַל שוין געוואָרען דער בעדייטענדסטער שוישפילער פון דעם דאַמאָלסטיגען קייזערליכען האָף־בורג־טעאַטער אין ווין, און דער גרעסטער שוישפילער פון זיין צייט. מיט דעם טיטול „ריטער פאָן“, וועלכען פראַנץ יאָזעף האָט איהם געגעבען, וואָס דאָס איז פאַר יענער צייט געווען די העכסטע און גרעסטע אויסצייכנונג פאַר אַ שוישפילער.

די טעאַטער־היסטאָריע דערצעהלט פון זאָנענטהאַל'ס גרויסער שוישפיל־קונסט, וועלכע איז געווען די העכסטע, וואָס מען קען זיך נאָר פאָרשטעלען. זאָנענטהאַל האָט געשאַפען די זאָגענאַנטע קלאַסישע קונסט פון שפּילען טעאַטער. ער האָט געשאַפען אַ נייע שולע אין דער שוישפּיל־קונסט פון אַזעלכע ראָלען ווי „האַמלעט“, „שיילאָק“, „פאַוסט“ „וויל עלם טעל“, „וואַלענשטיין“ און נאָך אַנדערע העלדען־ראָלען פון קלאַסישע דראַמען. אַז אַראָלף זאָנענטהאַל פלעגט שפּילען אין ווינער האָף־בורג־טעאַטער איינע פון די איבערגאויסגערעכענטע ראָלען פלעגען די גרעסטע טעאַטער־מבינים פון אַלע לענדער קומען קיין ווין בעוואונדערען זאָנענטהאַל'ס שפּילען. זאָנענטהאַל האָט דורך זיין גאַנצען לעבען נישט געשפּילט אין קיין אַנדער טעאַטער אויסער אין ווינער בורגטעאַטער. אין די שפּעטערדיגע יאָהרען פון זיין טעאַטער־קאַריערע פלעגט דער וועלט־בעריהמטער שוישפילער שפּילען בלויז אין בורג־טעאַטער ביי יענע פאָרשטעלונגען וועלכע עס פלעגען בעזוכען דער קייזער און דער קייזערליכער הויף.

זאָנענטהאַל איז געשטאָרבען אין יאָהר 1909 אין עלטער פון 79 יאָהר. ער איז בעערדיגט געוואָרען אויפ'ן דעבלינגער בית־עולם אין ווין, נעבען דעם קבר פון דעם בעריהמטען ציוניסטישען פיהרער טעאָדאָר הערצל.

אין דער טעאַטער־וועלט פון ווין ווערט אַראָלף זאָנענטהאַל פערערכענט ווי אַ הייליגער. איצט, ביי דער פייערונג פון זאָנענטהאַלס צוואַנציגסטען יאָהר־צייט זענען מאַסען מענשען קריסטען, ווי יודען, געגאַנגען צו זיין קבר אויפ'ן דעבלינגער יודישען בית עולם, ווי צו דעם קבר פון אַ הייליגען, און מען האָט געלעגט בלומענקראַנצען אויף זיין קבר.

מ—ה.

דאס יודישע לעבען אין סאוויעט־רוסלאנד

יודישער זשורנאַל אויף אוקראַיניש.

מאָסקווע (יט"א). אין כאַרקאָוו וועט אינגיכען אָנהויבען ערשיינען אַ יודישער זשורנאַל אויף דער אוקראַינישער שפּראַך. דער זשורנאַל וועט זיין געווידמעט הויפּטזעכליך פראַגען פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע און פון קליינעם שטעדטעל. דער צוועק פון זשורנאַל איז — צו בעקענען די אוקראַינישע בעפעלקערונג מיט די טונקעלע און ליכטיגע זייטען פון דעם איצטיגען עקאָנאָמישען לעבען פון די יודען אין אוקראַינע.

יודען און ציגיינער דאַרף מען אַרויסשיקען פון דאָרף.

מאָסקווע (יט"א). די אוקראַינישע קאָמוניסטישע צייטונג „טשערוואָנע סעלאָ“ גיט איבער, אַז אַ רעזאָלוציע, וואָס פאָדערט, אַז מען זאָל אַרויסשיקען „אַלע יודען און ציגיינער“ פון דאָרף, איז אָנגענומען געוואָרען אויף אַנ'אַלגעמיינער זיצונג פון דאָרפס־ראַט אין קאָסטאָבאָבר, סעמיאָנאָווער קרייז, אוקראַינע.

די צייטונג גיט איבער דעם ווערטערליכען טעקסט פון דער רעזאָלוציע, וואָס איז אונטערגעשריבען דורך דעם פאָרזיצער פון דער זיצונג און דורך דעם סעקרעטאַר, און וועלכע זאָגט, „אַז אין פערלויף פון 23 טעג“ מוז דאָס דאָרף אָפּגערייניגט ווערען פון יודען, ציגיינער און בעטלער. די צייטונג פרעגט דערביי אַ פראַגע, וואו זענען געווען די קאָמוניסטען פון דעם דאָרפס־ראַט, בשעת די דאָזיגע אַנטיסעמיטישע רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען און פאַרוואָס האָבען זיי דערלאָזט, אַז אַזאַ רעזאָלוציע זאָל בכלל קומען צו דער אָפּשטימונג.

אַ בינטעל אַנטיסעמיטישע פּראָצעסען אין רוסלאַנד.

מאָסקווע (יט"א). אַ צאָהל אַנטיסעמיטישע פּראָצעסען האָבען זיך איצט פערענדיגט אין אַ רייה שטעדט פון רוסלאַנד און אוקראַינע.

אין כאַרקאָוו איז דער אַרבייטער גריגאָרי צימבאַל, וואָס אַרבייט אויפ'ן כאַרקאָווער אַוויאַזאַוואָד פער'משפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע פאַר אַנטיסעמיטיזם.

אין טשערניגאָוו איז די קאָמוניסטקע קיסלאָ פאַראורטיילט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע דערפאַר, ווייל זי האָט גע'רודפ'ט די יודישע קאָמוניסטקע זעלענקאָוו טרייבענדיג איהר צו אַזאַ פערצווייפעלטען צושטאַנד, אַז זי האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד און פערשפּרייטען וועגען איהר קלאַגען, אַז זי איז משוגע.

אין לוגאַ, לענינגראַדער קרייז, זענען צוויי אַרבייטער פון דער דאָרטיגער געהילץ־פאַבריק פּאַוולאָוו און מעלניקאָוו, פאַראורטיילט געוואָרען דורך דעם קרייז־געריכט אויף אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע יעדער פאַר אַרויסטרעטען אויף דער פאַבריק מיט אַ לאָזונג „שלאָגט די זשידעס“.

גאלדענע גליקען

(ראמאַן) (45

מאָריס האָט לייכט אָפּגעאָטעמט.

סוף כל סוף האָבען זיך די פּאַרטיע צוזאַמענגעשטעלט אויף פאָלגענדען אופן: פריילין יאָרק מיט מאָריס'ן האָבען געבילדעט איין צד, און דער קאַפּיטאַן יאָרק מיט ווענדען — דעם צווייטען צד.

דער עלטסטער שפּילער איז געווען ווענדע, און דער בעסטער — יאָרק, וועלכער האָט שוין געהאַט פערצייכענט אַ סך זיגען אין דער טעניס־שפּיל.

נאָכ'ן פריהשטיק זענען מיר אַלע אַוועק אויפ'ן קליינעם פּלאַץ אין סוף פון פּאַרק.

די שפּילער האָבען פערנומען זייערע ערטער, און מיר, צוקוקער'ס האָבען זיך פונאַנדערגעזעצט אויף די בענקלעך.

נעבען מיר האָט זיך צוגעזעצט די מוהמע מערי.

ביי אונזער ערשטער בעגעגעניש האָט זי געהאַט אַרויסגעוויזען קנאַפּ פריינדליכקייט אין בעצוג צו מיין פערזאָן, אָבער איצט, האָב איך געפיהלט, האָט זיך די בעציהונג צו מיר שטאַרק געענדערט.

אַוועקזעצענדיג זיך נעבען מיר אויף דער באַנק, האָט זי מיך בעשאָנקען מיט אַ גאַנץ ליבליכען ברייטען שמייכעל.

זי איז עפּיס, האָב איך בעמערקט, געווען שטאַרק פערזאָרגט.

— איך האָב געוואָלט אַ שמועס טון מיט אייך, סאַלאָמאָן,— האָט זי זיך אָפּגערופען, און איך האָב זיך דעריבער צו איהר צוגערוקט נעהנטער.

— כ'בין אייך גרייט שטענדיג צו דינען! — האָב איך ליבענסווירדיג געענטפערט — פון יענעם מאָמענט, זינט איך בין געקומען, איז ביי אונז כמעט נישט געווען קיין געלעגענהייט אַדורכצורעדען זיך.

זי האָט אויף מיר פערטראַכט אַ קוק געטון.

— מיר דוכט זיך, אַז אין דער לעצטער צייט האָט איהר זיך אַ סך געענדערט.

איהר בעמערקונג איז געווען אַ ריכטיגע, אָבער איך בין געבליבען רוהיג, און געענטפערט:

— יאָ, איך האָב זיך טאַקי געענדערט.

— איהר זענט געוואָרען פיל בעסער, ווי געוועזען,— האָט זי צוגעגעבען — איהר ווייסט, סאַלאָמאָן, אַז איהר זענט צוריקגעקומען פון דרום־אַמעריקאַ, זענט איהר מיר זעהר נישט געפעלען געוואָרען.

איך האָב זיך פערנויגט.

— איהר זענט אין דער הינזיכט געווען פולשטענדיג גערעכט.

— איך ווייס נישט, וואָס איהר האָט דאָרט געטון, - האָט זי פאָרטגעזעצט — און איך בין, זעלבסטפערשטענדליך, נישט אייער שופט נאָר עפּיס האָב איך געהאַט אַזאַ געפיהל, אַז איהר האָט זיך דאָרט נישט לייטיש אויפגעפיהרט... דאָס הייסט — אַזוי שלעכט, אַז ס'קאָן גאָר ערגער נישט זיין! איך האָב מורא געהאַט, איהר זאָלט צומאָל נישט האָבען קיין שלעכטע ווירקונג אויף מאָריס'ן.

זי איז ענטשוויגען געוואָרען.

דער געדאַנק, אַז איך האָב געקאָנט האָבען אַ שלעכטע השפּעה אויף מאָריס'ן, וועלכער האָט, לויט מיין איינדרוק געקאָנט אפילו אַ טייוועל פערפיהרען — האָט מיך געמאַכט אינעווייניג לאַכען.

די דורכדרינגליכקייט אָבער, מיט וועלכער די מוהמע מערי האָט געקאָנט נאָטאָנס כאַראַקטער האָט מיך אָפּגעהאַלטען אפילו פון אַ שמייכעל צו טון.

— אויב, צוליב מיר, קאָן מאָריס האָבען עפּיס עגמת נפש'ן. — האָב איך זיך אָפּגערופען — וועט עס זיין זיין אייגענע שולד.

זי האָט מיר אַוועקגעלעגט איהר האַנד אויף דער פּלייצע.

— איך גלויב אייך, סאַלאָמאָן. פון דער צייט אָן, זינט איהר זענט דאָ, האָט זיך מיין פריהערדיגע מיינונג וועגען אייך שטאַרק געענדערט, דאָס איז אַ זעהר מאָדנע דערשיינונג, וואָרום איך מוז זיי זאָגען אָפען, אַז געוועהנליך געפעלט מיך זעהר זעלטען אָפּ מיין ערשטער איינדרוק.

— איך בין זעהר צופרידען, וואָס איך בין אַנ'אויסנאַהם ביי אייך.— האָב איך אַ שמייכעל געטון — און איך בין אָבער זעהר צופרידען, וואָס איהר נעהמט זיך אַזוי איבער מיט מאָריסעס עסקים.

— אַך! — האָט די מוהמע מערי אַ זיפץ געטון, — איך האָב טאַקי געוואָלט רעדען מיט אייך וועגען מאָריס'ן...

זי איז אומענטשלאָסען געבליבען שווייגען אַ ווײַלע, און אָנגעהמענדיג זיך אַ כח, געזאָגט:

— איך האָב מורא, אַז מאָריס איז אַריינגעפאַלען אין אַ מיאוס'ער קאָמפּאַניע. מיט איהם איז די לעצטע חדשים פאָרגעקומען עפּיס אַ מאָדנע... מאָדנע ענדערונג. ס'קאָן זיין, אַז די סיבה איז — געלד־שוועריגקייטען... כ'ווייס, ער האָט פערשפּילט גרויסע סומען אויף געיעגען... און עפּיס ווייזט זיך מיר אויס, אַז דאָ שטעקט נאָך עפּיס...

איך האָב בעת מעשה געטראַכט, אַז איך וואָלט איהר וועגען דעם „נאָך עפּיס“ געקאָנט עפּיס דערצעהלען, און זי האָט ווייטער גערעדט:

— מיט קיינעם נישט חוץ מיט אייך, סאַלאָמאָן, קאָן איך אָפען רעדען וועגען דעם דאָזיגען ענין, — האָט זי טרויעריג אַ זיפץ געטון — איהר זענט דאָך אונזער נאָהענטסטער קרוב און איהר האָט הינטער זיך אַ רייכע לעבענס דערפאַהרונג. איהר מוזט אודאי ווייסען וועגען די נסיונות, וואָס מאָריס'ן קומט אויס בייצושטעהן, דעריבער וואָלט איך אייך זעהר געבעטען, איהר זאָלט איהם בייהילפיג זיין, ביי אַלע זיינע חסרונות איז ער דאָך פאָרט אַ זוהן פון מיין טייערער עליס, אויב עס האַנדעלט זיך בלויז וועגען געלד, וואָלט איך איהם אפשר געקאָנט קומען צו הילף. פרעגען זיך אָבער ביי איהם וועגען דעם וויל איך נישט, בעסער וועט זיין, אַז איהר וועט פרעגען.

איך האָב באמת געקראָגען רחמנות אויף דער אָרימער אַלטיטשקער:

משמעות מאָריס איז איהר געווען טייער, און הגם איך האָב געוואוסט, אַז דער דאָזיגער אויסוואורף קלייבט זיך מיך צו דער'הרג'ענען, האָב איך נישט געוואָלט מצער זיין די גוטע פרוי.

— איך גיב אייך מיין וואָרט, — האָב איך צוגעזאָגט — אַז איך וועל זיך בעמיהען צו טון אַלץ, וואָס איך וועל קענען, כדי צו אָפּהיטען מאָריס'ן פאַר עגמת־נפש.

(פאָרטזעצונג קומט).

טעלעגראמען

דעם 25 יוני וועט זיך שוין צוזאמענקומען דער נייער ענגלישער פארלאמענט

לאָנדאָן, 10 (צטע). דער נייער אויסערן-מיניסטער הענדערסאָן האָט אין אַן אינטערוויו פאַר'ן „דייל הערלד" ערקלערט, אַז די אַרבייטער פאַרטיי האַלט פאַר איינעם פון די וויכטיגסטע פרינציפּען פון דער אויסלענדישער פּאָליטיק פון ענגלאַנד די בעציהונגען מיט דער פעלקער-ליגע. מאַקדאָנאַלד קלויבט זיך פערזענליך צו בעזוכען גענף און דאָרט וועט ער פיהרען אַ פּאָליטיק פון שטאַנדפּונקט פון אינטערנאַציאָנאַלער מיט-אַרבייט.

הענדערסאָן האַלט, אַז מ'דאַרף מאַכען, וואָס מעהר ערפאָלגרייכער דעם קעלאָג-פּאַקט און וועלען זיך דריבער בעמיהען אָנקניפּען אַ פּערזענליכען קאָנטאַקט מיט'ן פאָרשטעהער פון די פער-אייניגטע שטאַטען.

מיט סאָוויעט-רוסלאַנד וועט זיך די רעגירונג בעמיהען אָנצוקניפּען דיפּלאָמאַטישע און האַנדעלס-בעציהונגען. צום סוף, האָט הענדערסאָן ערקלערט, אַז די רעגירונג ווינשט, אַז ס'זאָל, וואָס שנעלער עוואַקואירט ווערען דער רהיין-געביט.

לאָנדאָן 10 (צטע) די פּרעסע וואָס איז נאָהנט צו דער איצטיגער רעגירונג בעהויפּטעט, אַז מאַקדאָנאַלד וועט ביי דער ערשטער געלע-גענהייט אַרויספאָהרען קיין אַמעריקא און דאָרט אָפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט פּרעזידענט הוּווער. אין דער קאָנפערענץ וועט זיך וואַרשיינליך אויך בעטייליגען דער קאַנאַדישער פּרעמיער מאַקענזי קינג.

לאָנדאָן 10 (ספ.טעל) היינט איז פאָרגע-קומען די ערשטע אָפיציעלע זיצונג פון נייעם מיניסטאָרען-קאַבינעט. די מיניסטאָרען האָבען שוין אָנגעהויבען אַמטירען. דעם 25 וועט פאָר-קומען די ערשטע זיצונג פון פּאַרלאַמענט, אויף וועלכער ס'וועט געוועהלט ווערען אַ ספּיקער. קיין טראָן-רעדע וועט נישט געהאַלטען ווערען.

Dr. Antonina KRAGEN

אָרדינירט אַזוי ווי אין די פריגע יאָהרען

אין שטשאַווניצא

ווילא „סילוואַ".

א רויב-אָנפאל אויף א שטאט אין האָלענדיש-אינדיען

לאָנדאָן, 10 (צטע). מ'טיילט מיט פון ניו-יאָרק, אַז אין ווענעצועלאַ איז אויסגעבראָכען אַן אויפשטאַנד. אַ גרופּע אונטער דער אָנפיהרונג פון גענעראַל אורבען, וועלכער האָט בשעתו עט-ליכע מאָל אָרגאַניזירט אויפשטאַנדען געגען דעם פּרעזידענט גאָמעץ, האָט פאַרנומען די שטאָט ווילעמשטאַט אויפ'ן אינזעל קוראַסאַאָ אין האָלענ-דישען אינדיען.

בעת די קאַמפען זענען דער'הרג'עט געוואָ-רען עטליכע אָפיצירען און פּאָליציאַנטען. דער קאָמענדאַנט פון מיליטערישען טראַנספּאָרט און דער גובערנאַטאָר זענען גענומען געוואָרען אין געפאַנגענשאַפט. די געפאַנגענע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אויף אַ שיף, וועלכע ס'האָבען צוגערויבט די אויפשטענדיגע אין אַן אומבעוואוסטער ריכטונג. קוראַסאַאָ געפינט זיך אין 40 ענגלישע מייל פון ווענעצועלאַ. די אויפשטענדיגע אין ווענעצוע-לאַ, וועלכע געהערען צו די נאַציאָנאַליסטען פּלע-נען אַמט אַנטלויפען אויפ'ן אינזעל קוראַסאַאָ.

עס ווערט מעהר נישט געטאַנצט אין זאַל פּאַלודניאַוואַ 10.

היערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז פון דינסטאַג, דעם 21. מאַי איז געעפענט געוואָרען אין מיין זאַל פּאַלודניאַוואַ 10

אַ כשר'ן רעסטאָראַן

אָנגעפיהרט פון ערשטקלאַסיגע פאַכלייט. ס'ווערט אַרויסגעגעבען טעגליך היימישע געשמאַקע מיטאָגען צו צוגענגליכע פּרייזען.

בעמערקונג: עס ווערט אָנגענומען בעשטעלונגען אויף התונות, באַנקעטען א.אַ.וו. אויך קענען זיך מעלדען קוואַליפיצירטע קעלנערינס.

מיט אַכטונג **דניאל פרידוואַלד.**

Dyrekcja Szkoły Przemysłowej

T-wa Szerzenia Oświaty i wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi

ul. POMORSKA 46/48

מאַכט בעקאַנט, אַז קאַנדידאַטען אָנמעלדונגען אויפ'ן ערשטען קורס פון די אַפּטיילונגען: **מעכאַניש, עלעקטר-אַמעכניש און וועבעריי** נעהמט אָן און ערטיילט אינפאָרמאַציעס די שול-קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10—2.

שייטלעך

צו מעסיגע פּרייזען צו בעקומען ביי

פּאַרזשוטשקאַ, קאַמיענגאַ 5.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	4½-3 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר נאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר וויים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאַווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—3½

פּאָליכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. ווי פאַקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּעראַציע. אויף פערלאַנג - וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמא און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר ראַזשינסקי טמאַראַפּאָלסקאַ צאָהן-אַרצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קאַראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל מאַגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג

אַ פּיאַניסט

אָדער פּיאַניסטקע ווערט געזוכט. בעפאָרצוגט פון באַלוט. צו מעלדען זיך: **טראַוגוטאַ 7, וו. 3.**

א שותּף

ווערט געזוכט מיט עטוואָס קאַפּיטאַל צו פאָהרען נאָך פּוילען מיט אַן אויטאָ צו אַן איינגעפיהרטער לאַנגיעה-ריגער קונדשאַפט. צו ער-פאַהרען זיך **גראַשאַנכע 6** ביים ווירט צו טרעפען פון 8—10 פאַרמ. און 5—9 אָוו.

קוואַליפיצירטע

נייהערינס

צו טריקאָ וועש, ווי אויך אַן אויספּערטיגערין, ווערען געזוכט ביי **קריבוס, נאַוואָ-מיעסקאַ 26.** 7858

צו פערקויפען זינגערס אַ דאַמסקע גאַבינעטאָווע

נייה-מאַשין

מיט 3 שופלאָדען, אין גוטען צושטאַנד, זעהר ביליג. צו ערפאַהרען **פּוסטאַ 11,** ביים בראָמזאָן. 7857

Dr. med. H. Gutsztadt

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען

Zachodnia 62

(Cegielniana 23)

telefon 29-52

נעמט אָן פון 8 ביז 10 און פון 5 ביז 7 אָוונד.

מיט

אַ שטוב אַקוד

ווערט פון זאַפּאָרט געזוכט.

אָפּפערטען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקס-בלאַט" אונטער „פ-אַב".

7864

אכטונג, סוחרים!

אַלע בעלי-חובות, וועלכע ס'קומט געלד פון

איטשע יורע, בענדין

ווערען געבעטען אין זייער אייגענע אינטערעסען צו קומען זונטאַג, דעם 16-טען יוני ד. י. פון 5 ביז 8 אָוונד צו ה' מאַרקאָווסקי אויף קאָנסטאַנטינער 46, כדי אָנצונעהמען געמיינזאַמע שריט.

אַ גרופּע גלויביגע.

Zgubione zostały następ. weksle:

1) protestowany weksel na zł. 235.— pł. dn. 31/5 r. b. wyst. Marek Herman, Sosnowiec, na zlec. M. Szydłowskiego,
2) weksel na zł. 30. pł. 10/6 r. b. wystawca M. Kinstler, Kilińskiego 40.

Pow. weksle niniejszym unieważniam. Wszelkie zastrzeżenia prawne zrobione. Uczciwego znalazcę prosimy zwrócić za wynagrodz. do firmy: **Grabowiecki i Rubinow,** Południowa 40

מעבאָן. שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

שפּעציעל: גאַראַנטירט

כ'נעהם אָן אַלער-אַרט שלאָסעריי-אַרבייט און צופּאַסען פערשידענע מאַשינען-טיילען און שווייסונגען, פּאַר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעססטערס פון 30 זל. אָן. פּאַראַפינערס פון 7 זל. אָן.

Dr. H. BERGSON

פרויען-קראַנקהייטען

נעמט יעצט אָן אין לעטשניצע „וויטאַ", פּיעטרי-קאָווער 45 פון 4.30 ביז 5.30 נאָכמ.; אין דער-היים עוואַנגעליצקאַ 16 פון 6—7. טעל. 10-26.

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אַז די דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַווע זאַכען זאָלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּיעטריקאָווער 17

52 זאַכאַדניאַ 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביוראָ ביי ה' מאַנעלאַ ווערט גע-וויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאַנדאַווע זאַכען, ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעז-פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאַרגע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַציעס, אינטערצייזיעס, ספּעציאַליסט פון שותּפות-אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE JÓZEFA ABA

w ŁODZI, ZIELONA 10, Tel. 2212.

אָנמעלדונגען פון נייע שילערינס טעגליך אין די לערן-שעה'ן.

ביי דער שולע ווערט געעפענט **אַ פּרעבעל-שולע**

Dyrektor J. AB.

דער בעוואוסטער

רעסטאָראַן פון מ. פאַגעלמאַן

מאַכט בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז בײַ מיר איז צו בעקומען געשמאַקע

פריהשטיקען, מיטאָגען און אָוונטברויטען

מילכיגע און פליישיגע

מיטאָגען פון 2⁵⁰ זל. ❖ אָוונטברויט 1²⁰ זל.

דער בופעט איז פערזעהן מיט אין און אויסלענדישע געטראַנקען.

דער רעסטאָראַן איז אָפען ביז 2 אַ זייגער ביינאַכט.

מיט אַכטונג **מ. פאַגעלמאַן, צעגעלניאַנאַ 42.**

Dr. med.

L. Pikielny

אויערן

ספּעציעל אַרצט פאַר נאָז-האַלז-און האַרץ-קראַנק

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie", נאַרוטאָוויטשאַ 3 פון 12½ ביז 2 אַ זייגער נאָכמ.

Dr. med.

H. LAJCHTER

צאָהן-כירורג

דזשאָמלע-, קין-, נימען-און צאָהן-קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-65

od 1½—6 po pol. 4494

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11. טעל. 84-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוונד.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און ליבאָראַטאָריום. נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med.

J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער. אייגענע פּראַצאַווניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַקלאַרקעט אויף פּלאַטפוסען, קינסט-ליכע פיס, באַנדאַזשען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָמסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—8 7—6
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשל. קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין. אויגען-קראַנקהייטען פאָלאַק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאַנמאַר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר שטאַפּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראַדזיענשטיק צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-טעכניקער, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע זעגליכע אַנאַליזען. אַ קוים פאַר שטאַטלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

אַבאָנעמענט-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען; אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „; נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „. פאַר אַ מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.